

NOAROOTSI VALD

KONSOLIDEERIMISGRUPI MAJANDUSAASTA ARUANNE

01.01.2015 – 31.12.2015

Aruandekohuslase nimetus:	Noarootsi Vallavalitsus
Asutuse registrikood:	75013546
Address:	Pürksi keskus 9 91201 Läänemaa
Telefon:	47 24350
E-posti aadress:	<u>vv@noavv.ee</u>
Interneti kodulehekülg:	<u>www.noarootsi.ee</u>
Haldusala:	omavalitsus
Tegevjuht:	Triin Lepp
Audiitor:	OÜ AMC Audit

SISUKORD

1. Tegevusaruanne	3
2. Konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaaruanne	
2.1 Konsolideeritud bilanss	13
2.2 Konsolideeritud tulemiaruanne	14
2.3 Konsolideeritud rahavoogude aruanne	15
2.4 Konsolideeritud netovara muutuste aruanne	16
2.5 Eelarve täitmise aruanne	17
2.6 Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisad (1-19)	
Lisa 1 Aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtted	23
Lisa 2 Raha ja selle ekvivalendid	27
Lisa 3 Finantsinvesteeringud	27
Lisa 4 Maksud	27
Lisa 5 Muud nõuded ja kohustused	28
Lisa 6 Varud	29
Lisa 7 Osalused tütarettevõttes	29
Lisa 8 Materiaalne põhivara	30
Lisa 9 Kaupade teenuste müük	31
Lisa 10 Maksutulud ja muud tulud	31
Lisa 11 Saadud toetused	32
Lisa 12 Tööjõukulud	33
Lisa 13 Majandamiskulud	34
Lisa 14 Antud toetused	35
Lisa 15 Muud kulud	35
Lisa 16 Tegevuskulude jaotus tegevusalade järgi	36
Lisa 17 Kasutusrendid	37
Lisa 18 Seotud osapooled	37
Lisa 19 Konsolideerimata finantsaruanded	38
Reservfondi kasutamise aruanne	41
Majandusaasta aruande allkiri	42

TEGEVUSARUANNE

Tegevusaruande eesmärk on anda ülevaade KOV konsolideerimisgrupi majandusaasta tegevustest ja eeldatavatest arengusuundadest järgmisel majandusaastal.

Üldine ülevaade

Noarootsi vald asub Lääne maakonnas, Eesti mandriosa loodeservas, keskusega Noarootsi poolsaarel Pürksi külas / Birkases, 37 kilomeetri kaugusel maakonna keskusest Haapsalust (talvel jäätee kasutamisel on Pürksist Haapsalusse 7 km) ja 110 km kaugusel pealinnast Tallinnast. Valla territoorium 01.01.2016 seisuga on 303,44 km². Vallal on ligikaudu 100 km rannajoont. Valla üldpindalast moodustab ca 98 % mandriosa. Saarte pind on kokku 513 ha, millest suuremad on Osmussaar 481 ha, Mõisasaar/Hovsgrundet 15 ha, Umpasaar 8,7 ha ja Ulasrahu 6,8 ha.

Noarootsi valla territooriumil asuvad jõgedest täielikult või osaliselt Nõva jõgi (üldpikkus 22 km), Riguldi jõgi (pikkus 12 km), Leidissoo peakraav (pikkus 6 km), Höbringi oja, Uuejõe. Jõgedest kolm esimest on avalikult kasutatavate vooluveekogude nimekirjas. Suurematest järvedest asuvad vallas Sutlepa meri (pindala 202 ha), Vööla meri (74 ha), Karjatsi meri (38 ha), Tuksi järv (20 ha), Kudani järv (13 ha), Allikajärv (8 ha).

Noarootsi vallas on 01.01.2016 seisuga 23 ametlikku küla, millele on kinnitatud ka ametlikud rootsikeelsed kohanimed: Aulepa küla / Dirslätt, Dirhami küla / Derhamn, Einbi küla / Enby, Elbiku küla / Ölbäck, Hara küla / Harga, Hosby, Höbringi küla / Höbring, Kudani küla / Gutanäs, Osmussaare küla / Odensholm, Paslepa küla / Pasklep, Pürksi küla / Birkas, Riguldi küla / Rickul, Rooslepa küla / Roslep, Saare küla / Lyckholm, Spithami küla / Spithamn, Sutlepa küla / Sutlep, Suur-Nõmmküla / Klottorp, Tahu küla / Skåtanäs, Telise küla / Tällnäs, Tuksi küla / Bergsby, Vanaküla / Gambyn, Väike-Nõmmküla / Persåker, Österby.

Valla elanike arv seisuga 01.01.2016 oli 840, neist naised 383 ja mehed 457. Lisaks elab 9 kuud aastast vallas ligi 40 põhikooli õpilast ja ligi 130 gümnaasiumi õpilast mujalt Eestist. 37 % elanikkonnast elab Pürksi või Sutlepa külates.

Keskmine rahvastiku tihedus Noarootsi vallas 01.01.2016. a seisuga oli alla 3 inimese km²-l.

Elanikkonna vanuseline struktuur 01.01.2016. a oli järgmine:

Eelkooliealised (0-6 aastat) 39 4,6 %

Kooliealised (7-18 aastat) 63 7,5 %

Tööealised (naised 19-60 aastat; mehed 19-62 aastat) 557 66,3 %

Pensioniealised (naised 61-.. aastat; mehed 63-.. aastat) 181 21,6 %

Kõige enam on tööealisi inimesi, kuid väike on kuni 18-aastaste laste ja noorte osakaal

Noarootsi Vallavolikogu 22.02.2016. a otsusega nr 77 algatati valla eelmise arengukava aastateks 2013-2020 muutmine. Kuna Noarootsi vald on otsustanud osaleda liitumisläbirääkimistel Lääne-Nigula, Nõva, Kullamaa ja Martna valdadega, siis võimaliku ühinemise valguses on vallal otstarbekas omada uuendatud arengukava ja lähiaastate konkreetset investeeringukava ja teehoiukava. Arengukava uuendamisel võeti aluseks Noarootsi valla arengukava aastateks 2013-2020.

Noarootsi valla tegevusvaldkondadeks on sotsiaalhoolekanne, noorsootöö, kohaliku kultuurielu korraldamine, elamu- ja kommunaalmajandus, jäätmehooldus, kalmistute, sadamate ja teede korrashoid, ruumiline planeerimine, elanikkonna turvalisus ja keskkonnaküsimused.

Noarootsi valla hallatavateks asutusteks on Noarootsi Kool (lasteaed-põhikool koos õpilaskoduga), Noarootsi ja Sutlepa raamatukogud, Pürksi kultuurimaja, Pürksi Vabaajakeskus ja Sutlepa Vabaajakeskus. Samuti on valla hallata vallamaja, sotsiaalmaja, arstipunkt ja Rooslepa kabel.

Vallavolikogu on 9 liikmeline ja aastas toimus 12 istungit. Volikogu tööd tasustati 4 050 euroga s.h. esimeest 1 650 euroga.

Vallavalitsusse kuulub 5 liiget, toimus 26 istungit ja vallavalitsuse liikmed said aastas tasu 882 eurot. Vallavanema tööd tasustati 16 580 euro ulatuses.

Raamatupidamises kasutatakse eelarvelistele asutustele AS Saru poolt koostatud programmi PMen, mis on kasutusel 1996. a. Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregister STAR on kasutusel 01.04.2010. Töötajatele võimaldatakse tööalast koolitust kinnitatud eelarvete piires.

Käesoleva majandusaasta aruanne on koostatud konsolideerimisgrupi kohta, kuhu kuuluvad järgmised üksused:

Konsolideeriv üksus Noarootsi vallavalitsus (TP 245101)

	Allüksuse nimetus	Töötajate keskmine arv majandusaastal (taandatud täistööajale), laste ja õpilaste keskmine arv	Töötasude kogusumma majandusaastal (eurodes)
1.	Vallavalitsus	7,10	80 377
2.	Noarootsi Kool	19,96 töötajat / 79 õpilast	212 358
3.	Noarootsi ja Sutlepa raamatukogud	1,0	6 759
4.	Pürksi kultuurimaja		7 493

Konsolideeritud üksus Noarootsi Soojus OÜ (TP 245401)

Üksuse nimetus	Noarootsi VV osaluse määr (%)	Töötajate keskmine arv majandusaastal (taandatud täistööajale)	Töötasude kogusumma majandusaastal (eurodes.)
Noarootsi Soojus OÜ	100	2,61	24 364

Peamised finantssuhtarvud ja nende arvestamise meetodika

Konsolideerimisgrupi maksevõimet iseloomustavad suhtarvud on arvatud konsolideeritud bilansist ning tulemiaruandest saadud andmeid kasutades. Maksevõime suhtarvud:

Maksevalmidustase -likviidsus näitab ettevõtte valmisolekut lühiajaliste kohustuste viivitamatuks katmiseks ning arvutatakse likviidse vara jagamisel lühiajaliste kohustustega. Heaks näitajaks loetakse suhtarvu mis on suurem 1,6. Antud juhul on see 7,95.

Lühiajaliste kohustuste kattekoradaja –kiireloomuliste maksete tase näitab likviidsete varade suhet lühiajalistesse kohustustesse ehk mitu korda käibevarad (raha, pangakontod, müügikõlblikud väärtpaberid) kohustusi katavad. Heaks loetakse kattekoradajat 0,9 ja rohkem, nõrgaks 0,3 ja vähem. Konsolideerimisgrupil on see näitaja 6,0.

Võrreldes kohustuste ja omakapitali summat aruandeaastal ja eelmisel majandusaastal ilmneb varade suurenemine 4,6% võrra (varade juurdekasvu näitaja).

Konsolideerimisgrupi tähtsamad finantsnäitajad (tuhandetes eurodes)

	2011	2012	2013	2014	2015
Bilansi näitajad					
Varad aasta lõpus	2 186,7	2 999,5	3 125,4	3 108,6	3 254,1
Kohustused aasta lõpus	108,6	83,7	108,4	57,8	61,8
Netovara aasta lõpus	2 078,1	2 915,8	3 017,1	3 050,8	3 192,3
Tulemiaruande näitajad					
Tegevustulud	1 619,2	1 177,74	1 190,6	1 249,7	1 453,4
Tegevuskulud	1 194,1	1 144,39	1 166,8	1 231,3	1 320,5
Tulem	425,2	197,3	100,2	33,7	140,3
Muud näitajad					
Põhivarainvesteeringute maht	468,5	82,1	95,7	262,9	222,6
Likviidsus*	1,5	4,6	4,25	4,48	6,0
Lühiajaline maksevõime**	4,6	4,5	4,3	6,36	7,95
Kohustuste osakaal varadest	5,0 %	2,8 %	3,5 %	1,9%	1,9%
Laenukohustuste osakaal varadest	0,5 %	0,3 %	0 %	0%	0%
Piirmäärade täitmine arvestusüksuse konsolideeritud näitajate alusel					
Põhitegevuse tulem***	x	88,0	124,3	106,3	234,8
Netovõlakoormus****	x	-267,5	-305,1	-259,1	-372,3
Piirmäärade täitmine arvestusüksuse konsolideerimata näitajate alusel					
Põhitegevuse tulem***	x	78,2	121,6	105,3	241,3
Netovõlakoormus****	x	-225,9	-261,1	-218,3	-339,4

*Likviidsus – likviidsed varad/lühiajalised kohustused

**Lühiajaline maksevõime – käibevara/lühiajalised kohustused

***Põhitegevuse tulem – põhitegevuse tulude ja kulude vahe, täpsem arvestusmetoodika on kehtestatud vastavalt KOFS § 32 lõikele 4 rahandusministri määrusega; piirmäär on vastavalt KOFS § 33 null (st ei tohi olla negatiivne)

**** Netovõlakkoormus – KOFS § 34 alusel arvestatud kohustuste ning KOFS § 36 alusel arvestatud likviidsete varade vahe, täpsem arvestusmetoodika on kehtestatud vastavalt KOFS § 32 lõikele 4 rahandusministri määrusega; piirmäär 2014. aastal on 60% põhitegevuse tuludest

Ülevaade Eesti majanduskeskkonnast (allikas: Rahandusministeerium, Statistikaamet, Eesti Töötukassa)

Eesti sisemajanduse koguprodukt kasvab prognoosi põhistsenaariumi kohaselt 2016. aastal 2% ja 2017. aastal 3%. Rahandusministeerium on käesoleva ja järgmise aasta majanduskasvu prognoose allapoole korrigeerinud, mille peapõhjuseks on Eesti jaoks oluliste kaubanduspartnerite – Soome ja Venemaa kasvuväljavaadete halvenemine. Ekspordi kasv taastub käesoleval aastal ja kiireneb järgnevatel aastatel järk-järguliselt ning kooskõllaliselt ekspordipartnerite majanduskasvuga. Peamiseks majanduskasvu vedajaks jääb 2016. aastal sisenõudlus.

Sisenõudluse kasvu toetab ka 2016. aastal kõige rohkem eratarbimine, kuid selle kasvutempo aeglustub eelneva aastaga võrreldes. Tarbimise kasvutempo aeglustumine on tingitud kasutatava tulu kasvu pidurdumisest. 2015. aastal toetas elanike ostujõudu lisaks kiirele brutopalgatulu kasvule ka maksuvaba tulu tõus, tulumaksumäära langetamine ning oluliselt kasvanud peretoetused. Lisaks jätkust mootorikütuste hinnalangus, mis võimaldas inimestel rohkem kulutada muudele kaupadele ja teenustele.

Investeeringute mahu kahanemine jätkus 2015. aastal kiirenevas tempos. 2015. aastal panustas langusesse ettevõtlussektor, samas suurenesid nii valitsussektori kui ka kodumajapidamiste investeeringud. Valitsussektori investeeringute kasvu jätkumist toetab EL 2014-2020 programmiperioodi vahendite kasutuselevõtmine.

Pärast möödunud aastal saavutatud kõrgtaset hakkab jooksevkonto ülejääk järgnevatel aastatel vähenema. 2016. aastal alaneb ülejääk 0,6%ni SKPst ning on valdavalt seotud ettevõtete ja valitsussektori taastuvate investeeringutega.

Madalate toorainehindade tõttu jääb tarbijahindade (THI) tõus 2016. aastal tagasihoidlikuks, ulatudes 0,3%ni. Maksumeetmete mõju suureneb tänava kütuse, alkoholi ja tubakatoodete aktsiisimäära tõstmise tulemusena. Teenuste hinnatõus jääb mõõdukaks, mida pidurdab alanenud kütusehindadega kaasnenud reisijateveo odavnemine ning ka tasuta kõrgharidus. 2016. aasta maksukoormuseks kujuneb 34,2% SKPst, mis on 0,7% võrra kõrgem kui aasta varem. Võrreldes 2015. aastaga kasvab kiiresti aktsiisitulu määrade tõstmise tõttu ning ka käibemaksu ja sotsiaalmaksu laekumise kasv ületab SKP kasvu, mida korrigeeriti allapoole eelmise prognoosiga võrreldes.

Miinimumpalk 2013.aastal 320 eurot.

2014.aastal 355 eurot.

2015.aastal 390 eurot.

2016.aastal on 430 eurot ja 2017 aastaks planeeritakse 470 eurot.

Eesti keskmine palk on Statistikaameti poolt ametlikult deklareeritud andmete alusel arvatav keskmine töötasu (brutopalk), millest ei ole arvestatud maha makse. Keskmist kuupalka mõjutavad tegevusalad, kus on teistest tunduvalt rohkem palgatöötajaid. Eestis selleks on töötlev tööstus, kus töötab ligikaudu neljandik Eesti palgatöötajatest. Keskmist palka kõigutavad ka ebaregulaarsed preemiad ja lisatasud. Näiteks finantsvahenduse, müügi ja kinnisvara vahenduse tegevusaladel. Ka jõulupreemia arvutatakse palga sisse.

Keskmine brutokuupalk, I kvartal 2012 – IV kvartal 2014 (eurot)

	Aasta	I kvartal	II kvartal	III kvartal	IV kvartal
2013	949	900	976	930	986
2014	1005	966	1 023	977	1 039
2015	1065	1010	1 082	1045	1 105

Töandja keskmine tööjõukulu palgatöötaja kohta kuus oli 2015. aasta IV kvartalis 1492 eurot ja tunnis 9,67 eurot, mis on võrreldes 2014. aasta IV kvartaliga tõusnud vastavalt 6,3% ja 5,1%. Keskmise tööjõukulu tõus palgatöötajatele nii kuus kui tunnis oli kõige suurem kinnisvaraalases tegevuses (kuus

16,8% ja tunnis 15,5%). Keskmise brutopalk oli 1065 eurot ja brutotunnipalk 6,51 eurot, mis on 6,0% kõrgem kui 2014.aastal.

2014. aasta IV kvartalis oli tööandja keskmine tööjõukulu palgatöötaja kohta kuus 1404 eurot ja tunnis 9,2 eurot. Keskmise tööjõukulu palgatöötaja kohta tõusis 2013. aasta IV kvartaliga võrreldes kuus 5,1% ja tunnis 5,9%. 2013. aasta IV kvartalis oli tööandja keskmine tööjõukulu palgatöötaja kohta kuus 1336 eurot ja tunnis 8,69 eurot.

Eesti Statistika andmetel on Eesti rahvaarv 01.01.2016 1 311 759 inimest, mida on 0,2% vähem kui aasta varem samal ajal, teatab Statistikaamet. Rahvaarvu vähenemisel on peamine roll negatiivsel loomulikul iibel, välisrände mõju on oluliselt kahanenud.

Rahvaarv, 1. jaanuar, aasta

Aasta	Mehed ja naised	Mehed	Naised
2013	1 320 174	616 167	704 007
2014	1 315 819	614 919	700 900
2015	1 313 271	614 389	698 882
2016	1 311 759	...	...

Töötus.

Töötuse määr oli 2015. aastal 6,2%, tööhõive määr 65,2% ja tööjõus osalemise määr 69,4%, teatab Statistikaamet. Töötus oli oluliselt madalam ning tööhõive ja tööjõus osalemine kõrgem kui 2014. aastal. Tööturunäitajad paranesid võrreldes 2014. aastaga tänu esimese kolme kvartali tulemustele, kuid IV kvartalis olukord muutus. 2015. aasta paremate tööturunäitajate võimalike põhjustena võrreldes eelneva aastaga võib välja tuua töötamise registri mõju tööhõivele.

Eesti Töötukassa andmetel oli töötute arv seisuga:

31.12.2013 Eestis 33 520 inimest, Läänemaal 643 inimest, Noarootsis 19 inimest.

31.12.2014 Eestis 27 597 inimest, Läänemaal 607 inimest, Noarootsis 16 inimest.

31.12.2015 Eestis 29 774 inimest, Läänemaal 715 inimest, Noarootsis 16 inimest.

31.01.2016 Eestis 31 725 inimest, Läänemaal 740 inimest, Noarootsis 19 inimest.

Töötuse protsent Noarootsi vallas oli 2013.a detsembris 3,4 %, 2014. aasta detsembris 2,8 % ja 2015. aasta detsembris 2,9 %.

Ülevaade Noarootsi vallast

Ettevõtlus

Noarootsi vallas oli 01.01.2016 seisuga registreeritud 2 aktsiaseltsi, 100 osaühingut ja 43 füüsilisest isikust ettevõtjat. Suuremad tootmisettevõtted on Kekkilä Eesti OÜ (turba töötlemine), Andwood OÜ (puitdetailide tootmine), Mellson Grupp OÜ (sadamateenused Dirhamis), Entra OÜ (ehitustegevus), K&K Byggt teknik OÜ (palkmajade ehitus), Scoopman OÜ (kaevetööde- ja veeteenused).

Suuremad põllumajandustootjad on füüsilisest isikust ettevõtjad Üllar Neemrand (lihavedekasvatuse), Aigar Ajaots (lihavedekasvatuse), Voldemar Tõuts (lihavedekasvatuse), Peeter Pärnaste (vilja- ja lihavedekasvatuse), Paul Pigul (viljakasvatuse). Firmadest tegutseb poolsaarel Österby OÜ (lihavede- ja viljakasvatuse), Sutlepa kandis Põllupoiss OÜ (lihavede- ja viljakasvatuse) ning Osmussaarel Kaskater OÜ (lamba- ja lihavedekasvatuse).

Hooajaliselt tegelevad vallas metsafirmad. Osa vallaelanikke tegelevad FIE-na rannakalapüügiga ja mesindusega.

Valla territooriumil tegutseb kaks erakauplust - Pürksi külas Pürksi pood ja Dirhami külas Dirhami kauplus.

Toitlustusteenust pakuvad Noarootsi Kõrts ja kohvik Birkas Pürksi külas, Teeristi Kohvik Paslepa külas, Roosta Puhkeküla restoran ja baar Elbiku külas ning suvehooajal Mõisa kohvituba Saare külas ning Dirhami sadama suvekohvik Dirhami külas.

Majutusteenust pakuvad Roosta Puhkeküla Elbiku külas, Saare Mõisa Kodumajutus Saare külas, Tuksi Puhkemaja ja Roostasalu Puhkemaja Elbiku külas, Teeristi Külalistemaja Paslepa külas, Noarootsi Puhkemaja Einbi külas, Metskapteni Puhkemaja, Põõsaspea Puhkemaja ja Spithami Puhkemajad Spithami külas ning Dirhami Puhkemaja ja Dirhami Külalistemaja Dirhami külas.

Turvalisus

Valda teenindab Politsei- ja Piirivalveameti Lääne Prefektuuri Haapsalu politseijaoskonna ennetus- ja menetlustalituse piirkonnapolitseinik, kelle tööpiirkonnaks on ka Nõva, Lääne-Nigula ja Vormsi vallad.

Noarootsi vallas pakuvad teenust ka turvafirmad USS Security Eesti AS ja G4S Eesti AS. Noarootsi vallas on turvalisuse tagamiseks paigaldatud turvakaamerad.

Österby sadamast on võimalik väikealuste omanikel näha üle interneti reaalajas pilti.

Tuleohutusteenust vallas pakub Päästeamet Lääne Päästkeskus. Lähimate komandode jõudmiseks valda kulub minimaalselt 30 minutit.

Päästevõimekuse tagamiseks taasasutati MTÜ Noarootsi Tuletõrjeselts, mille põhieesmärgid on tuleohutusalase selgitustöö läbiviimine, tuleohutuslaste huviringide korraldamine, tuletõrje- ja päästetöödel osalemine, massiürituste ohutule läbiviimisele kaasaaitamine. Seltsil on oma koduleht: www.tuletõrje.ee ja Facebooki konto. Selts on Päästeliidu liige: www.paasteliit.ee Päästeametiga on MTÜ-l sõlmitud kaks lepingut – päästetöödel osalemiseks ja ennetustöödel osalemiseks. Politsei- ja Piirivalveametiga on sõlmitud leping merepääste osutamiseks. MTÜ kasutuses on üks suurendatud läbivusega tulekustutusauto GAZ-66, paakauto Scania ja muu vajalik esmane tehnika. Scania asub Pürksi külas ja GAZ-66 on suveperioodil Elbiku külas endises Tuksi kordonis. Päästetehnika kuulub vallale.

Ehitus- ja kommunaalvaldkond

Maareform:

Valla üldpindala on 30 344 ha, sellest katastris registreeritud 97,0 % ehk 29 440,1 ha.

Registreeritud maa on omandatud järgmiselt: tagastatud on 26,2 % ehk 7 730,1 ha, erastatud 29,6 % ehk 8 704,5 ha, munitsipaliseeritud 0,5 % ehk 139,1 ha ja riigistatud 43,7 % ehk 12 866,4 ha.

Katastris olevast maast moodustab põllumajandusmaa (haritav ja looduslik rohumaa) 18,8 % ja metsamaa 51,7 %. Maaomandi järgi jaguneb maa järgmiselt: 55,0 % eraomanikele, 41,6 % riigile, 0,4 % vallale ja 3,0 % reformimata.

Reformimata maad on 903,9 ha ehk 3,0 % valla üldpindalast. Enamuse sellest maast moodustab nn merest juurdekasvanud maa, mis tegelikult loetakse kaldakinnisasjade (katastriüksused, mis piiriprotokolliga ulatuvad rannajooneni) koosseisu ja mis peaks olema seega reformitud maa (statistikas veel ei kajastu).

Vallale kuulub 38 katastriüksust, 131 erinevat teelõiku ja 3 korteriomandit kogupindalaga 138,3 ha. 27,7 % maaomanikest elab väljaspool Eestit (põhiliselt Rootsis, aga ka Soomes, Ameerika Ühendriikides, Kanadas jm).

Metsamaast 55 % on erasektori kasutada ja 45 % metsamaast haldab Riigimetsa Majandamise Keskuse Läänemaa metskond. Erametsade paremaks majandamiseks ja metsasaaduste turustamiseks on loodud MTÜ Läänemaa Metsaühistu (www.lmy.ee), millel on 435 liiget, kellest Noarootsiga on seotud 70. Noarootsis metsamaakinnistuid (kokku 168 katastriüksust) omavate liikmete metsamaa pindala on ca 1370 ha ja kasvava metsa tagavara ca 210 tuhat tm. Detailplaneeringud:

Alates 2001. aastast on detailplaneeringuid algatatud kokku 141, kehtestatud on neist 111. Paljud detailplaneeringud koostati ehitusbuumi ajal, kuid „masu“ tingimustes pole hakatud neid veel ellu viima.

Viimastel aastatel on detailplaneeringute menetlemine olnud järgmine:

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Algatatud planeeringuid	2	7	7	6	2	2	1
Vastuvõetud planeeringuid	4	6	0	7	2	2	0
Kehtestatud planeeringuid	9	6	2	4	4	1	1

Ehitusõiguse saamiseks tuleb detailplaneeringukohustusega aladel koostada detailplaneering ning detailplaneeringukohustusega aladel taotleda vallavalitsusest projekteerimistingimused. Ehitusdokumentide menetlemise eest tasutav riigilõiv laekub valla eelarvesse.

Viimaste aastate ehitustegevus arvudes on olnud järgmine:

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Projekteerimistingimused	53	38	34	36	25	23	33
Kirjalikud nõusolekud	32	30	20	21	15	15	27
Ehitusload	56	27	37	48	25	20	28
Kasutusload	23	11	27	21	26	58	20
Laekunud riigilõivud (euro)	5666	4056	5262	4520	3828	2375	4604

Heakord ja jäätmemajandus

Vallavolikogu 21.12.2015. a määrusega nr 46 on kinnitatud valla heakorra eeskiri.

Valla avalikel objektidel tagavad heakorra 1 heakorratööline, 1 töövõtulepinguga heakorra teenuseosutaja (Sutlepa külas) ja 3 kalmistutöölist. Noarootsi vallas on kolm tegutsevat kalmistut (Noarootsi, Sutlepa ja Rooslepa) ning kaks ajaloolist (Hosby vana ja Osmussaare) kalmistut. Kõik

kalmistud on muinsuskaitse all, mõõdistatud ja inventariseeritud (v.a. Osmussaare). Kalmistute digitaalsed plaanid ja maetute registrid on avalikustatud valla veebilehel.

Vallas puuduvad suured keskkonnareostajad. Pürksi keskuse katlamaja kasutab kohalikku biokütet (saepuru, turvas, hakkpuut) ja prügilad puuduvad.

Jäätmemajanduse korraldamiseks kehtib vallas Läänemaa omavalitsuste ühtne jäätmekava aastateks 2016 - 2020 ja Lääne maakonna omavalitsuste jäätmehoolduseeskiri koos

lisatingimustega Noarootsi valla kohta. Noarootsi vald ei ole ühinenud korraldatud jäätmeveoga. Prügi äraveolepingud on jäätmetekitajatel sõlmitud Ragn- Sells AS-iga.

Suurjäätmete kogumiseks paigaldati mai algul valla nelja piirkonda suured konteinerid. Samuti toimus ohtlike jäätmete kogumisring.

Turism- ja puhkemajandus

Suvekuudel on Pürksi mõisa kõrvalhoones asuvas käsitöökojas avatud valla infopunkt, kust on võimalik saada turistile vajalikku teavet ja huvipakkuvaid infomaterjale. Ka on valla veebilehel üleval kõik valla külalist huvitav teave (kaardid, majutus- ja toitlustuskohad, vaatamisväärsused).

Valla kaunis loodus oma mitmekesisuses pakub huvi loodusturistidele (eriti linnuvaatlejatele). Ligi-kaudu 35 % valla territooriumist on looduskaitse all (kaitsealad, hoiualad, püsielupaigad, üksikobjektid). Huvitav ajaloopärand (rannarootsi piirkond, militaarne ajalugu) koos mitmete vaatamisväärsustega tõmbab erinevate huvigruppide tähelepanu. Mõisad (Saare mõis koos Lyckholmi muuseumiga, Pürksi mõis), kirikud ja kabelid ning vanad kalmistud (Noarootsi kirik ja pastoraat koos Noarootsi kalmistu ja Hosby vana kalmistuga, Rooslepa kabel ja kalmistu, Osmussaare kabelivare ja kalmistu, Sutlepa kalmistu), militaarobjektid Ramsi neemel, Osmussaarel ja Spithamis, Österby sadamamuul.

Roosta Puhkekülas asub seikluspark, toimuvad surfikoolitused. Österby sadamas tegutsevad lohesurfarid.

Noarootsi valda läbib EuroVelo-jalgrattatee (Spithami-Tuksi-Elbiku-Riguldi-Aulepa-Sutlepa).

Väljaehitatud on telkimis- ja lõkkekohad Allikajärve ääres, Uuejõe ääres, Roosta Puhkekülas ja Osmussaarel. Karavanide parkimiskohad on Roosta Puhkekülas. Avalik supelrand on Roosta Puhkekülas, kuid populaarsed on ka supluskoht Uuejõe ääres ja Noarootsi poolsaarel Österby sadamas. Tähistamisel on pääsud kallasrajale.

Vaba aeg, kultuur, sport

2015. a anti vallas välja 2 kõrgeimat autasu – vapimärki vallale osutatud teenete eest Evi Öövelile ja Voldemar Tõutsile.

Noarootsi valla kaunima kodu tiitliga tunnustati Evelin ja Erkki Kivi kodu Österbys.

Noarootsi kultuurielu üheks korraldajaks on Pürksi kultuurimaja. 2015. a toimusid siin teatrietendused ja kontserdid, peod ja laadad. Kultuurimaja saali kasutatakse ka Noarootsi Kooli ja Gümnaasiumi ürituste läbiviimiseks- siia kogunetakse tähtpäevadel aktusteks ning õhtusteks pidudeks. Saalis toimuvad igapäevased naisrahvatantsurühma Nuckö Folkdans proovid, koos käib ka noorterühm, kelle esinemisi sai 2015. a jälgida nii Läänemaa tantsupeol, Valge Daami päevadel, paljudel vallaüritustel ning rahvusvahelise tantsupäeva eestantsijatena vallamaja esisel platsil.

Pürksi kultuurimaja korraldataval Noarootsi mälumängusarja 14. hooajal osales 14 võistkonda. 2014/2015 hooaja võitis võistkond Naelapea. Mälumänguga jätkatakse ka 2015/2016 hooajal, sel korral on osalevaid võistkondi 12.

Traditsiooniliselt tähistati kultuurimajas Vabariigi aastapäeva, emadepäeva, kadri- ja mardipäeva, toimus jõululaat ja jõulupidu. Toimusid ühised teatrikülastused Tallinna ja Haapsallu. Enne jõule esines kontserdiga „Mu meel unus mägede taha“ Jaan Sööt.

Jaaniapäeva üritus toimus 22.juunil Österby sadamas. Möödunud aasta suurüritus oli 25. juulil Pürksis toimunud eestirootsi kultuuri ja traditsioone tutvustav Rootsi päev, mille ettevalmistamisel ja läbiviimisel oli ka meil suur roll. Päev tõi kokku rannarootsi juurtega inimesi nii Eestist kui Rootsist, ning eestirootsi kultuurihuvilisi lähedalt ja kaugelt.

Avatseremoonial Noarootsi naisansambli poolt kõlanud laulud ja rahvatantsurühm Nuckö Folkdans poolt tantsitud tantsud juhatasid sisse selle päeva kõige olulisema sündmuse – üle anti eestirootslaste kultuurikandja tiitel Pakri saare kultuuripärandi hoidjale Endel Enggrönile ja parimale eestirootslaste ajaloo tundjale, C. Russwurmi “Eibofolke” tõlkijale, Ivar Rüütlile.

Päeva edasised tegevused toimusid õues. Kultuurimaja ees kõlas nii eesti- kui rootsikeelne laul, tantsiti rahvatantse. Laadalt oli võimalik osta kohalikku käsitööd, söögipoolist, eestirootsi organisatsioonide poolt välja antud raamatuid. Üle mitme aasta toimus taas Noarootsi jooks, kus distantside pikkusteks oli

10 ja 3 km. Päevast osavõtjad said osaleda *tipspromenadil*, kus tuli läbida teatud teekond ja leida küsimustele õiged vastused. Samuti oli võimalik teha ringsõit kaitseliidu autoga ja lasta õhupüssi.

Päeva lõpetas Eesti Filharmoonia Kammerkoori kontsert Noarootsi kirikus, enne mida süüdati küünlad Vabadussõja ausamba juures ja Johan Nymani haul.

Eestirootslased on tähistanud Rootsi päeva 2008. aastast ja kolmel korral on üritus toimunud Noarootsis.

Kogumik „Noarootslaste vanad riietumistavad“

Juunis ilmus kogumik-album „Noarootslaste vanad riietumistavad“. Noarootsi rahvarõivaid ja rahvarõivaste kandmist on vähe uuritud ja tutvustatud. Koostajate soov oli saada teada, milliseid riideid on Noarootsis kantud, milline on Noarootsi rahvarõivaste omapära. Albumi teksti koostas Eesti Vabaõhumuuseumi teadur-ajaloolane Juta Holst, kes on ka SOV liige, ning kuulub Eestirootslaste Kultuuriomavalitsuse nõukogusse. Albumi väljaandmist toetasid Eesti Kultuurkapital, projekt „Saarte pärimuslik kultuurikeskus“ ja Noarootsi Vallavalitsus. Albumi põhjal valmis eesti- ja rootsikeelne näitus. Noarootsi fotokonkursi 2015 „Noarootsi külad ja vaatamisväärsused“ eesmärgiks oli tutvustada Noarootsi valda läbi sinise kauni looduse ja vaatamisväärsuste, toredate inimeste, huvitavate tegemiste ja sündmuste. Võistlustöid esitati 18 autori poolt kokku 65.

Kõik konkursile esitatud fotod pildistati Noarootsi vallas 2015. aastal. Fotosid hindas žürii ning selgitati välja rahva lemmik.

Raamatukogud

Vallas on kaks raamatukogu (Noarootsi ja Sutlepa), mida teenindab 1 töötaja.

2015. aasta jooksul saabus raamatukokku 421 eksemplari teavikuid, nendest 13 olid annetused. Raamatute soetuseks valla eelarvest läks 6 008 eurot (s.h. Noarootsi 3 708 eurot ja Sutlepa 2 300 eurot) Rohkem kui kunagi varem ilmus sel aastal kohaliku ajalugu käsitlevaid raamatuid. Väga hästi loeti Paavo Kanguri raamatut „Paslepa suveresidentsi lugu“. Lugejaid oli 183, sellest lapsi 50. Külastusi oli 1886, laenutuste arv oli 2349. Külalistena käisid lastele rääkimas Ilon Wiklandist Krista Kumberg (Lääne Maakonna Keskraamatukogu bibliograaf) ja vastlakommetest Marika Matvei (Lääne Maakonna Keskraamatukogu peaspetsialist lugejatekoolituse alal). Toimusid ettelugemise õhtud Sutlepas, Pürksis klasside ja lasteaiaste külastused raamatukogusse. Aasta jooksul käidi 3 korral maaraamatukogu-hoidjatele korraldatud seminaril Haapsalus.

Pürksi Vabaajakeskust külastas 2015. a kokku 2377 inimest, neist jõusaali 881. Lisaks külastavad VAK-i igapäevaselt kooli pikapäevarühma lapsed koos õpetajaga.

Pürksi Vabaajakeskus tähistas novembris oma 5. sünnipäeva. Sünnipäeval esinesid külalised Sillamäe Avatud Noortekeskusest. Kutsutud olid kõik endised ja praegused juhendajad, vahetati kogemusi, söödi sünnipäevatoriti.

Regulaarselt toimusid käsitöö- ja kunstiringid. Mais alustati avatud noortekeskuste projekti rahastusel projektiga „Õpi õmblema“, mille abil soetati 2 õmblusmasinat ja 1 overlokk-masin. Toimus kokku 4 praktilist õmblemise koolituspäeva, juhendajaks Noarootsi Gümnaasiumi vilistlane Kersti Soomuste. Koolivaheajale mindi peale karokevõistluse „Noortekas otsib superstaari“ finaali. Soetati uus Wii-U mängukonsool ja palju erinevaid mänge. Oktoobrist alates toimub lisaks iganädalane karaokering- kõik vajalikud seadmed ja vahendid on olemas. Aasta lõpus osteti MTÜ Noarootsi Tuuleenegia rahastusel täismõõtmetes piljardilaud ning 2016. aasta alguses toimub mängukoolitus spetsialisti juhendamisel.

Vabaajakeskuse lahtiolekuajad muutusid alates septembrist: avatud E – P kell 15.00 – 20.00, lisaks K kell 10.00 – 14.00. Uued lahtiolekuajad võimaldavad VAK-i rohkem külastada ka kohalikel täiskasvanutel. Kolmapäeva hommikul kasutavad VAK-i pensionieas inimesed ja kõik teised, kellele sobib hommikune aeg. Ka pühapäeval on oodatud kõik, keda huvitab käsitöö, õmblemine, jõusaali treeningud ja igapäevasest erinev ajaveetmine perega.

Sutlepa Vabaajakeskus

Lisaks regulaarsetele huvi- ja loomeringidele nagu jooga, kokkamine, kaltsuvaiba tegemine, jõudsid keskuse kaudu inimesteni ka mitmed teenused - massaaž, juuksur, suvel ka hooajaline suvekohvik. Oma tegevusega jätkasid kandlelapsed ja naisansambel. Lapsed said käia meisterdamise ja improvisatsiooni tundides. Tegevuste korraldamisel andsid oma panuse ka Sutlepa pered - toimusid nn perede päevad, mil iga pere mõtles küla lastele välja mõne põneva ühistegevuse. Toimus mitmeid üritusi, millest suurejoonelisem 4. oktoobril muusika-aasta raames toimunud klassikalise muusika õhtu - viiulil Taimi Kopli ja klaveril Jüri Ilves, elamusterohke ekskursioon Rocca al Mare

Vabaõhumuuseumisse ning rohkearvulise osavõtuga Hea Isa tunnustamisüritus novembris ning vana-aasta ärasaatmise pidu detsembris.

Aasta jooksul külastati keskust erinevatel põhjustel (arvutite kasutamine, arvete maksmine jne) ca 1300 korda. Keskuses toimunud üritustel osales aasta jooksul 396 inimest, suvekohvikus käis ca 200 inimest. Lisaks toimus keskkuses erinevaid perekondlikke üritusi, infopäevi ja koosolekuid (Põhja-Läänemaa MTÜ Kodukant, Lääne Maavalitsus, Keskkonnaamet, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium, Keskkonnaministeerium, Sotsiaalministeerium, Siseministeerium, Rahandusministeerium, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus, Sihtasutus Innove, Riigi Infosüsteemi Amet, Sihtasutus KredEx, Sihtasutus Archimedes, Tehnilise Järelevalve Amet, Haapsalu Viigi kool, Saaremaa koolide ja Avatud Noortekeskuste ringijuhid).

Jõusaali, sauna ja dušši kasutati kokku 325 korda, nendest meie valla inimeste külastusi oli 190 ja teiste omavalitsuse elanike külastusi 135. Sotsiaalteenuseid (pesumasin ning kuivati) kasutati 72 korda. Massaažiteenust kasutati 75 korda, juuksuriteenuseid 63 korda.

Projektirahadega (MTÜ Noarootsi Tuuleenergia) soetati keskkusesse ahi kokandusringi tarbeks. Kultuurkapitali rahastatud projekti „Suvekontserdid Noarootsis“ raames toimus 3 kontserti Rooslepa kirikus ning 1 Noarootsi kirikus.

Sutlepa Vaaajakeskuse juhatajale Danguole Tambergile anti 24. novembril toimunud üritusel „Läänemaa tänab“ tiitel *Läänemaa Sädeinimene 2015*.

Vallas tegutseb 2010. aastast Noarootsi valla Noortevolikogu, mille eesmärkideks on noorte huvide kaitsmine vallas, vallavolikogule ja vallavalitsusele noorte ettepanekute edastamine ja ülevallaliste noorteürituste korraldamine ning omaalgatuslike projektide elluviimine.

Haridusvaldkond

Põhiharidust pakub Noarootsi Kool, mis on munitsipaalomandis olev lasteaed-põhikool.

2015/2016 õppeaastal on koolis õpilasi 79, õpetajaid 19 (8,9 täiskohta). Noarootsi Kool jagab paljusid õpetajaid Noarootsi Gümnaasiumiga. See on aidanud säilitada kvalifitseeritud aineõpetajate kaadri. Noarootsi Kool kasutab riigile kuuluvat koolihoonet, Loodusinfokeskust, Käsitöökoda ja Pürksi mõisahoonet. Põhikoolis on 6 klassikomplekti – liitklassid on I, II ja III kooliastmes. Koolis väheneb pidevalt oma valla laste osakaal (79-st 35 õpilast). Põhikooli võetakse õpilasi mujalt Eestist ja nende tarvis on ehitatud 37- kohaline õpilaskodu.

Õpilastranspordi korraldamiseks valla territooriumil on vallal 16-kohaline buss ja lisaks ostetakse teenust OÜ M. K. Reis-X bussifirmalt. Mujalt Eestist õpilaste kohaleveoks tehakse koostööd Noarootsi Gümnaasiumiga, kes korraldab oma õpilaste transpordi Tallinnast Noarootsi.

Alusharidust pakub Pürksis asuv Noarootsi Kool, mis tegutseb lasteaed-põhikoolina. Lasteaias on üks liitühm – 24 last vanuses 2-7 aastat. Lapsi õpetavad 3 õpetajat ja neid toetab õpetaja abi. Lasteaias töötavad kvalifitseeritud töötajad. Kes tagavad laste koolieelsete teadmiste tugeva taseme.

Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne

Noarootsi vallas on perearst, kelle teenindada on Noarootsi vald (vastuvõtu asukoht Pürksis) ja Nõva vald. Perearst teenendab kooliarstina ka Noarootsi Kooli ja Noarootsi Gümnaasiumi õpilasi.

Probleemiks on eriarstiabi piiratud kättesaadavus (hõre asustus, halb transpordiühendus); elanikkonna madal terviseteadlikkus.

Eakatele ja ääremaa elanikele on võimalus sõita 1 kord nädalas valla bussiga lähimasse kauplusse varustamaks end toiduainete ja esmatarbekaupadega.

Sotsiaalhoolekandes on vallal avahooldusteenusena sotsiaalmaja, kus on 16 tuba. Eluasemeteenust pakuti aasta jooksul kokku 15 elanikule.

Sotsiaalmajas remonditi kolm tuba summas 3 963 eurot.

Märtsikuust asus tööle koduhooldustöötaja, kelle tööülesanneteks on eakate klientide hooldamine ja abistamine kodu ning isikliku eluga seotud igapäevaeluks vajalike toimingute sooritamisel ja asjaajamisel. Valla sotsiaaltöötaja kasutuses on Sotsiaalministeeriumilt 2012. aastal vallale tasuta kasutusse antud elektriauto, mis 2016. a jaanuarist kuulub valla omandisse.

Sotsiaaltoetuste taotlemisest ja eelnõudest vallavalitsusele 2015. aastal:

Toimetulekutoetuse taotlusi rahuldati aasta jooksul 64 korral ja väljamakstud summa kokku 6 729,68 eurot. Sotsiaalteenuse haldamiskuludeks 243,54 eurot. Kogu toimetulekutoetuse kulu 6 973,22 eurot.

Hooldust vajavaid isikuid, kellele on määratud hooldaja ja makstakse hooldajatoetust, oli aruandeaasta lõpu seisuga 8, neist kahel hooldataval oli sügav puue, ülejäänutel raske puue. Kokku kulus hooldajatoetuseks 4 270,97 eurot, s.h. sotsiaalmaksuks 1 590,97 eurot.

Lisaks jagati jaanuaris Punase Risti toidu- ja hügieenitarvete abi 10 inimesele. Toiduabi jagati aprillis ja oktoobris toimetulekutoetuse ja vajaduspõhise peretoetuse saajatele. Detsembris andis Riguldi/Noarootsi Kodukandi ühingu jõuluabi 36 riskirühmas olevatele inimestele summas 3060 eurot.

2015. aastal maksti sotsiaaltoetusi alljärgnevalt:

Sünnitoetus / 320 eurot makstakse 2 osas 160+160	13 taotlust	2 080
Ravimitoetus vanaduspensionäridele / 35 eurot	103 taotlust	3 574
Hooldajatoetus raske puudega isiku hooldajale / 20 eurot	7 taotlust	1 720
Hooldajatoetus sügava puudega isiku hooldajale / 32 eurot	2 taotlust	960
Eakate sotsiaalhoolekandeesutus	2 taotlust	2 721
Ühekordsed toetused (abivahendid, arstiabi)	3 taotlust	330
Koolilõpetaja	1 taotlust	130
Koolimineki, ranitsatoetus / 200 eurot	8 taotlust	1 600
Matusetoetus / 195 eurot	11 taotlust	2 145
Sõidusoodustus	2 taotlust	127

Ülevaade valitseva mõju all oleva äriühingu kohta

Konsolideerija valitseva mõju all on tütarettevõtte OÜ Noarootsi Soojus. Vallavalitsus on 100 % selle äriühingu omanik. Ettevõtte tegeleb põhiliselt soojusenergia tootmise ja müügiiga.

Peale eelnimetatud tegevuste vahendab korteriühistuteta korrusmajadele kommunaalelektri müüki, prügivedu ja teostab väikesemahulisi remonttöid vastavalt vajadustele ja vahenditele.

2015. aastal oli OÜ Noarootsi Soojus müügitulu 73 656 eurot (2014.aastal 79 808 eurot). Müügitulust moodustas 86 % soojusenergia, 14 % moodustas elanikele muude teenuste vahendamine.

OÜ Noarootsi Soojus müügitulust moodustas 100 % müük Eestisse. Ettevõtte tegevus toimub Noarootsi vallas Pürksi külas.

Müügitulu langus on seotud põhiliselt soojade talvega.

Peamised finantssuhtarvud	2015	2014	2013	2012	2011
Müügitulu (eurodes)	73 656	79 808	84 916	103 008	105 665
Käibe kasv	-7,71%	-6,02%	-17,56%	-2,5%	-8,08%
Puhaskasum (eurodes)	-9 612	15 321	-14	6 949	11 187
Puhasrentaabilus	-13,05%	19,20%	-0,016%	6,75%	10,6%
Lühiajaliste kohustuste kattekordaja	10,21	10,30	12,85	10,53	1,72
ROA	-9,81%	14,12%	-0,05%	7,5%	13,25%
ROE	-10,4%	15,01%	-0,016%	8,01%	20,38%

Suhtarvude arvutamisel kasutatud valemid:

Käibe kasv (%) = (müügitulu 2014 – müügitulu 2013) / müügitulu 2013 * 100

Kasumi kasv (%) = (puhaskasum 2014 – puhaskasum 2013) / puhaskasum 2013 * 100

Puhasrentaabilus (%) = puhaskasum / müügitulu * 100

Lühiajaliste kohustuste kattekordaja (kordades) = käibevara / lühiajalised kohustused

ROA (%) = puhaskasum / varad kokku * 100

ROE (%) = puhaskasum / omakapital kokku

OÜ Noarootsi Soojus keskmine töötajate arv majandusaastal oli 3 töötajat. 2015. aastal moodustasid ettevõtte töökulud 31 831 eurot (2014.a töökulud 31 937 eurot).

Ettevõtte juhataja töötasu 2015.majandusaastal oli 8 682 eurot ja 2014.aastal 8 756 eurot.

Eesmärgiks on katla häireteta töös hoidmine. Tuleb otsida võimalusi odavamaks, kuid kvaliteetse kütte hankeks. Koostöös elanikega on vaja pöörata tähelepanu majade soojasõlmede renoveerimisele, et soojus jõuaks ühtlasemalt kõikide tarbijate juurde. Probleemiks on mõnedes majades elavad korteriomanikud, kes omal ajal loobusid kaugkütte tarbimisest ning ei küta oma kortereid küllaldaselt, et nende naabrid ei kannataks toasooja vähesuse pärast. Eesmärk on moodustada korteriühistuid, et sel viisil parandada korrusmajade haldamist.

Vaja oleks parandada hakke varude hoiutingimusi ja kaaluda hoidla ehitamist katlamajale lähemale. Tuleb tõhustada tööd elanikega, et vähendada nende võlgnevusi ja ebakorrektsust arvete tasumisel.

Eelarve

Noarootsi valla eelarve on üldjuhul koostatud konservatiivselt, mis on võimaldanud tulude ülelaekumise ja rahastatud projektide korral vastu võtta positiivseid lisaelarveid.

Suur osa investeeringute rahasid on taotletud riigilt või siis erinevatest programmidest-fondidest.

Noarootsi valla laenukoormus on hetkel 0 eurot.

Aasta	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Rahva arv	896	874	867	848	849	840
Keskmine maksumaksjate arve	367	388	364	373	369	381
Tulumaksu laekumine	409595	477944	475443	513507	537870	593513
Maamaksu laekumine	125593	124040	120929	128010	128034	137204

Valla suurimaks tuluallikaks on maksutulu 2013. a 66,2 %, 2014. a 62,8%, 2015. a 58,5 % ja 2016. a 57,3 % ning sihtotstarbelised toetused investeeringutele.

Investeeringute osakaal vallaelarve kogukuludest on olnud järgmine – 2013. a 15,6 %, 2014. a 20,4%, 2015. a 17,5 % ja 2016. a 7 %.

Kõige suurem tegevuskulude artikkel valla eelarves on personalikulu (palgad koos maksudega) 48,3 %, järgnevad majandamiskulud 28,9 %, toetused-subsidiidumid 3,9 %, investeeringud 17,5 % ja põhivara soetuseks antav toetus 1,4 %.

Põhitegevuse kulud: haridus 55,2%, valitsussektor 13,6%, vaba aeg, kultuur religioon 11%, majandus 8,6%, sotsiaalne kaitse 6%, elamu-ja kommunaalmajandus 3,3%, keskkonnakaitse 1,6%, avalik kord 0,5%, tervishoid 0,2%.

Pürksi kultuurimajas rekonstrueeriti lavaseadmed summas 23 726,52 eurot. Seadmed paigaldas Stratus OÜ. Töid rahastas Ettevõtluse Arendamise SA 20 168 euroga. Valla panus 3 559 eurot.

Valmis Hara sadama rekonstrueerimisprojekt.

Raba tee remondiks eraldas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium 92 775 eurot. Teede renoveerimiseks kulutati 146 087 eurot. Remonditi järgmisi vallateid: Tahu teed 4 950 meetrit 45 565 eurot, Undo tee 760 meetrit 4 051 eurot, Vööla tee kraav ja truup 3 696 eurot.

Lisaks remonditi kruusateid üksikute kruusakoorimate lisamisega summas 19 679 eurot.

Toimus tavapärase teede profileerimine, tolmutõrje ning teeäärte niitmine. Teede remonti ja hooldust teostas Lääne Teed OÜ.

Sotsiaalmaja akende vahetust teostas Koduaken OÜ.

Vallamaja välisüksed vahetas Haapsalu Alumiinium OÜ.

2015. aastal tehtud tööd:

	eelarve	täpsustatud	täitmine
• Teede remont teehoiukava alusel	150 152	147 775	146 087
• S.h. Raba teele paigaldati tolmuva kate	95 152	92 775	92 775
• Kultuurimaja lavaseadmete rekonstrueerimine	24 000		23 728
• Vahetati Pürksi sotsiaalmaja aknad pakettakende vastu	30 000	27 834	27 834
• Raba teele paigaldati tolmuva kate	95 152	92 775	92 775
• Hara sadama rekonstrueerimise projekt, korrastamine	25 000		7 560
• Vahetati vallamaja välisüksed	10 000		6 528
• Hajaasustuse programmi kaasrahastus	15 000	17 871	17 505
• Bieni Osmussaare maa ost, teemaad	120	8 120	8 029
• Österby sadamasse paigaldati müügikiosk.			
• Sotsiaalmajas remonditi kolm tuba ja köögid.			
• Läbi viidi riigihanked: valla teede rekonstrueerimine, Raba tee rekonstrueerimine, toiduainete hankimine, Österby laevatee süvendamine.			
• Esitati kergliiklustee projekt, mis ei realiseerunud.			
• Moodustati 2 korteriühistut.			
• Hajaasustuse programmist toetati 6 projekti. Projektide kogumaksumus 26 256,40 €, sellest valla osa 8 752,41€ ja Maavalitsuse 8 752,40 €.			
• Projekti „Riverways“ raames paigaldati Österbyse ja Ramsile riietuskabiin ja pink.			

2016. aastaks planeeritud tegevused:

• Teede remont teehoiukava alusel	50 000
• Hara, Österby sadamate korrastamiseks, süvendamiseks	43 500
• Hajaasustuse programmi kaasrahastus	20 000

KONSOLIDEERIMISGRUPI RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

KONSOLIDEERITUD BILANSS

Eurodes	<i>Lisa</i>	31.12.2015	31.12.2014
Varad			
<i>Käibevara</i>			
Raha ja pangakontod	2	372 350	259 052
Maksunõuded ja maksude ettemaksed	4	74 765	65 289
Muud nõuded ja ettemaksed	5	43 834	43 184
Varud	6	12 320	10 795
<i>Käibevara kokku</i>		503 269	378 320
 <i>Põhivara</i>			
Finantsinvesteeringud	3	977 517	970 089
Materiaalne põhivara	8	1 773 283	1 760 164
<i>Põhivara kokku</i>		2 750 800	2 730 253
Varad kokku		3 254 069	3 108 573
 Kohustused			
<i>Lühiajalised kohustused</i>			
Võlad tarnijatele	5	10 273	9 963
Võlad töötajatele	5	22 091	21 170
Muud kohustused ja saadud ettemaksed	5	29 415	26 649
<i>Lühiajalised kohustused kokku</i>		61 779	57 782
 Kohustused kokku		61 779	57 782
 Netovara			
Vallavalitsuse netovara		3 192 290	3 050 791
Eelmiste perioodide akumulieeritud tulem		3 051 971	3 017 052
Aruandeperioodi tulem		140 319	33 739
Netovara kokku		3 192 290	3 050 791
Kohustused ja netovara kokku		3 254 069	3 108 573

KONSOLIDEERITUD TULEMIARUANNE

Eurodes	<i>Lisa</i>	01.01.2015 - 31.12.2015	01.01.2014 - 31.12.2014
Tegevustulud			
Maksutulud	10	741 603	675 555
Tulud kaupade ja teenuste müügist	9	217 866	194 004
Saadud toetused	11	488 133	378 103
Muud tegevustulud	10	5 762	1 996
Tegevustulud kokku		1 453 364	1 249 658
Tegevuskulud			
Tööjõukulud			
Töötasukulud	12	-470 029	-432 905
Erisoodustused	12	-370	-629
Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed	12	-161 813	-147 587
<i>Kokku tööjõukulud</i>	<i>12;16</i>	<i>-639 212</i>	<i>-581 121</i>
Majandamiskulud	13;16	-341 303	-332 080
Antud toetused	14;16	-66 788	-60 746
Maksu- ja lõivukulud; muud	15;16	-89 248	-83 380
Põhivara amortisatsioon	8,16	-183 969	-173 981
Tegevuskulud kokku		-1 320 520	-1 231 308
Tegevustulem		132 844	18 350
Finantstulud ja -kulud			
Tulu hoiustelt ja väärtpaperitelt	3	7 475	15 389
Finantstulud ja -kulud kokku		7 475	15 389
Aruandeaasta tulem			
s.h. vallavalitsuse osa tulemist		142 503	3 156
tütarettevõtte Noarootsi Soojus OÜ		-9 612	15 321
Haapsalu Veevärk AS		7 428	15 262

**KONSOLIDEERITUD RAHAVOOGUDE
ARUANNE**

Eurodes	<i>Lisa</i>	01.01.2015- 31.12.2015	01.01.2014- 31.12.2014
Rahavood põhitegevusest			
Aruandeperioodi tegevustulem		132 844	18 350
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	16;8	183 969	173 981
Põhivara soetusega kaasnev käibemaksukulu	16	35 327	27 627
Saadud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	11	-130 285	-124 740
Kasum/kahjum põhivara müügist	10	-4 500	0
Antud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	14	17 505	11 124
<i>Kokku korrigeeritud tegevustulem</i>		234 842	106 342
Põhitegevusega seotud käibevarade netomuutus		-11 650	-10 130
Põhitegevusega seotud kohustuste netomuutus		3 996	3 160
Rahavood põhitegevusest kokku		227 206	99 372
Rahavood investeerimistegevusest			
Tasutud materiaalse põhivara eest		-222 645	-262 966
Laekunud põhivara müügist		4 500	0
Laekunud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks		121 695	128 492
Makstud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	14	-17 505	-11 124
Laekunud intressid ja muu finantstulu		47	128
Rahavood investeerimistegevusest kokku		-113 908	-145 470
Rahavood finantseerimistegevusest kokku		0	0
Puhas rahavoog		113 298	-46 098
Raha ja selle ekvivalendid perioodi algul	2	259 052	305 149
Raha ja selle ekvivalentide muutus		113 298	-46 097
Raha ja selle ekvivalendid perioodi lõpul	2	372 350	259 052

KONSOLIDEERITUD NETOVARA MUUTUSTE ARUANNE

Eurodes

Akumuleeritud
Lisa tulem

Netovara seisuga 31.12.2010		1 650 471
Muutused arvestuspõhimõtetes		1 219
Põhivara ümberhindlus		1 192
2011. a tulem		425 210
Netovara seisuga 31.12.2011		2 078 092
Muutused arvestuspõhimõtetes		640 396
2012. a tulem		197 314
Netovara seisuga 31.12.2012		2 915 802
Põhivara ümberhindlus		1 040
2013. a tulem		100 210
Netovara seisuga 31.12.2013		3 017 052
2014. a tulem		33 739
Netovara seisuga 31.12.2014		3 050 791
Põhivara ümberhindlus	8	1 180
2015. a tulem		140 319
Netovara seisuga 31.12.2015		3 192 290

EELARVE TÄITMISE ARUANNE		2015	2015	2015
Tunnus	Kirje nimetus	Esialgne eelarve	Lõplik eelarve	Täitmine
3	PÕHITEGEVUSE TULUD KOKKU	1 129 754	1 185 706	1 252 221
30	Maksutulud	670 700	687 649	732 732
3000	Füüsilise isiku tulumaks	538 000	553 635	593 513
3030	Maamaks	132 000	132 000	137 204
3045	Teede ja tänavate sulgemise maks	200	894	895
3047	Parkimistasu	500	1 120	1 120
32	Tulud kaupade teenuste müügist	117 214	139 646	165 104
320	Riigilõivud	2 000	3 259	4 604
322	Tulud majandustegevusest	111 580	132 257	154 698
3220	Tulud haridusasutuste majandustegevusest	92 600	113 277	133 860
3221	Tulud kultuuri- ja kunstiasutuste tegevusest	25	25	1 000
3222	Tulud spordi- ja puhkealasest tegevusest	2 300	2 300	1 907
3224	Laekumised sotsiaalasutuste majandustegevusest	0	0	586
3225	Tulud elamu- ja kommunaalasutuste majandustegev.	16 450	16 450	16 888
3226	Laekumised keskkonnanasutuste majandustegevusest	200	200	405
3229	Tulud üldvalitsemisasutuste majandustegevusest	5	5	52
323	Muud tulud majandustegevusest	3 634	4 130	5 802
3230	Laekumised transpordi majandustegevusest	150	150	281
3232	Tulud muudelt majandusaladelt ,andmeside	154	154	153
3233	Üüri- ja renditulud	2 360	2 360	3 341
3237	Laekumised õiguste müügist	900	900	550
3238	Muu kaupade ja teenuste müük	70	566	1 477
35	Saadud toetused tegevuskuludeks	340 590	357 161	353 727
3500	Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	44 000	59 506	56 072
3500.00.02	Haridus- ja Teadusministeerium	44 000	44 000	40 000
3500.00.06	Kultuuriministeerium	0	1 518	1 518
3500.00.08	Põllumajandusministeerium	0	969	975
3500.00.14	Maavalitsused	0	1 100	1 100
3500.02	Valitsussektorisse kuuluv avalik-õiguslik	0	1 595	1 695
3500.03	Valitsussektorisse kuuluv sihtasutus	0	933	933
3500.8	Muudelt residentidelt	0	6 331	6 791
3500.9	Mitteresidentidelt	0	3 060	3 060
352	Mittesihtotstarbelised toetused	296 590	297 655	297 655
352.01	Toetusfond lõige 2	296 590	297 655	297 655
38	Muud tegevustulud	1 250	1 250	658
382	Tulud varadelt	900	900	658
382540	Laekumine vee erikasutusest	900	900	658
3882	Saastetasud ja keskkonnale tekitatud kahju hüvitis	350	350	0

Osa	Tunnus	Kirje nimetus			
		PÕHITEGEVUSE KULUD KOKKU	1 119 753	1 165 952	1 020 106
01		Üldised valitsussektori teenused	159 565	162 152	155 435
01111		Vallavolikogu	7 150	7 150	6 006
	50	Personalikulud	6 650	6 650	5 793
	55	Majandamiskulud	500	500	213
01112		Vallavalitsus	140 840	143 427	141 492
	50	Personalikulud	112 815	114 582	113 591
	55	Majandamiskulud	28 010	28 830	27 888
	6	Muud kulud	15	15	13
01114		Reservfond	3 400	3 400	0
01600		Muud üldised valitsussektori teenused	8 175	8 175	7 937

Noarootsi vald 2015 konsolideerimisgrupi majandusaasta aruanne

4	Eraldised	8 175	8 175	7 937
03	Avalik kord ja julgeolek	3 056	3 056	1 734
03200	Pääteteenused	2 006	2 006	1 288
50	Personalikulud	1 206	1 206	1 204
55	Majandamiskulud	800	800	84
03600	Muu avalik kord	1 050	1 050	446
55	Majandamiskulud	1 050	1 050	446
04	Majandus	100 945	102 945	65 158
04210	Maakorraldus	210	210	95
50	Personalikulud	158	158	79
6	Muud kulud	52	52	16
04230	Kalandus ja jahindus	1 825	3 825	2 927
4	Eraldised	125	125	125
55	Majandamiskulud	1 700	3 700	2 802
04510	Valla teede korrashoid	69 300	69 300	46 275
55	Majandamiskulud	69 300	69 300	46 275
04512	Transpordi korraldus	200	200	100
4	Eraldised	200	200	100
04520	Veetransport	20 730	20 730	11 067
4	Eraldised	0	2 500	2 500
55	Majandamiskulud	20 730	18 230	8 567
04730	Turism	5 680	5 680	4 153
50	Personalikulud	2 680	2 680	2 475
55	Majandamiskulud	2 000	2 000	1 154
4	Eraldised	1 000	1 000	524
04740	Üldmajanduslikud arendusprojektid	3 000	3 000	541
4	Eraldised	600	600	247
55	Majandamiskulud	2 400	2 400	294
05	Keskkonnakaitse	15 900	16 575	15 727
05100	Jäätmekäitlus	3 750	3 750	3 684
4	Eraldised	0	0	365
55	Majandamiskulud	3 750	3 750	3 319
05400	Maastiku kaitse -heakord	12 150	12 825	12 043
50	Personalikulud	9 100	9 775	9 757
55	Majandamiskulud	3 050	3 050	2 286
06	Elamu-kommunaalmajandus	32 606	33 737	18 691
06400	Tänavavalgustus	5 000	5 000	3 822
55	Majandamiskulud	5 000	5 000	3 822
06605.1	Muu elamumajanduse kulu	5 100	5 796	4 317
55	Majandamiskulud	5 100	5 796	4 317
06605.2	Kalmistud	22 506	22 941	10 552
50	Personalikulud	9 340	9 775	9 580
55	Majandamiskulud	13 166	13 166	972
07	Tervishoid	2 450	2 950	2 724
07210	Ambulatoorsed teenused	2 450	2 950	2 724
4	Eraldised	1 150	1 150	1 150
55	Majandamiskulud	1 300	1 800	1 574
08	Vaba aeg, kultuur, religioon	110 610	118 973	103 786
08102	Sport	11 196	10 996	8 707
4	Eraldised	650	650	1 265
50	Personalikulud	0	0	119
55	Majandamiskulud	10 546	10 346	7 323
08105	Laste muusika- ja kunstikoolid	7 825	6 770	6 612
55	Majandamiskulud	7 825	6 770	6 612

Noarootsi vald 2015 konsolideerimisgrupi majandusaasta aruanne

08107	Noorsootöö ja noortekeskus			
08107.1	VAK Pürksi	15 451	18 633	17 923
50	Personalikulud	6 328	10 441	10 440
55	Majandamiskulud	9 123	8 192	7 483
08107.2	VAK Sutlepa	17 600	18 768	17 873
50	Personalikulud	11 305	11 470	11 464
55	Majandamiskulud	6 295	7 298	6 409
08203	Muuseumid	1 200	1 200	260
4	Eraldised	1 200	1 200	19
55	Majandamiskulud	0	0	241
08209	Seltsitegevus	3 000	3 000	1 501
4	Eraldised	3 000	3 000	1 501
08201	Raamatukogud			
08201.1	Noarootsi raamatukogu	15 843	15 843	15 272
50	Personalikulud	9 500	9 150	8 968
55	Majandamiskulud	6 343	6 693	6 304
08201.2	Sutlepa raamatukogu	3 140	3 140	3 111
55	Majandamiskulud	3 140	3 140	3 111
08202	Rahva- ja Kultuurimajad	28 255	33 523	29 234
50	Personalikulud	8 525	8 793	8 705
55	Majandamiskulud	19 730	24 730	20 530
08300	Ringhäälingu ja kirjastusteenus	4 100	4 100	2 992
55	Majandamiskulud	4 100	4 100	2 992
08400	Religiooni-ja muud ühiskonnateenused; Rooslepa kabel	3 000	3 000	300
55	Majandamiskulud	3 000	3 000	300
09	Haridus	619 201	645 019	594 077
09110	Alusharidus -õpetajate palgad	40 140	40 140	48 596
50	Personalikulud	40 140	40 140	38 943
55	Alusharidus ostetud lasteaiateenus	8 100	9 655	9 653
09210	Lasteaed-koolid			
09210.1	Põhikool	150 792	170 132	157 914
50	Personalikulud	65 877	66 550	68 434
55	Majandamiskulud	84 915	101 592	89 480
09212.2	Õpetajad	212 239	212 239	203 993
50	Personalikulud	204 717	204 717	197 920
55	Majandamiskulud	7 522	7 522	6 073
09210.3	Lasteaed	43 295	45 141	39 104
50	Personalikulud	19 535	19 938	19 597
55	Majandamiskulud	23 760	24 010	19 507
09212.3	Õpilaskoht teises omavalitsuses	5 800	7 000	5 925
55	Majandamiskulud	5 800	7 000	5 925
09600	Õpilasveo eriliinid	23 514	23 780	19 401
4	Eraldised	6 500	6 500	5 457
50	Personalikulud	8 464	8 730	8 729
55	Majandamiskulud	8 550	8 550	5 215
09601	Koolitoit	24 969	30 129	26 664
50	Personalikulud	13 595	18 755	16 795
55	Majandamiskulud	11 374	11 374	9 869
09602	Õpilaskodu	110 352	106 803	92 480
50	Personalikulud	75 731	76 073	67 055
55	Majandamiskulud	34 621	30 730	25 425
10	Sotsiaalne kaitse	75 420	80 545	62 774
10120	Puudega inimeste sotsiaalhoolekande asutused	5 520	5 520	2 721
55	Majandamiskulud	5 520	5 520	2 721

Noarootsi vald 2015 konsolideerimisgrupi majandusaasta aruanne

10121	Muu puuetega inimeste sotsiaalne kaitse	6 635	6 635	4 271
4	Eraldised	6 635	6 635	4 271
4133	Toetused puuetega inimestele ja nende hooldajatele	4 995	4 995	2 680
4137	Erijuhtudel riigi poolt makstav sotsiaalmaks	1 640	1 640	1 591
10201	Muu eakate sotsiaalne kaitse	12 940	12 940	9 609
50	Personalikulud	8 238	8 238	6 161
55	Majandamiskulud	4 702	4 702	3 448
10402	Sots. hoolekande teenused peredele ja lastele	17 322	20 382	15 268
4	Eraldised	15 703	18 763	14 313
55	Majandamiskulud	1 619	1 619	955
10600	Eluasemeteenused sotsiaalsetele riskirühmade	21 635	22 635	20 892
50	Personalikulud	965	965	963
55	Majandamiskulud	20 670	21 670	19 929
10701	Toimetulekutoetus	7 518	8 583	6 973
4	Eraldised	6 086	7 151	6 730
55	Majandamiskulud	1 432	1 432	243
10702	Sots. hoolekande teenused sots .riskirühmadele	3 850	3 850	3 040
4	Eraldised	3 850	3 850	3 040

PÕHITEGEVUSE TULEM	10 001	19 754	232 115
---------------------------	---------------	---------------	----------------

Osa	Tunnus	Kirje nimetus			
		INVESTEERIMISTEGEVUS	-128 852	-138 605	-111 033
	38	Muud tulud	0	200	4 500
	381	Põhivara müük	0	200	4 500
	15	Materiaalsete ja immat. varade soetamine ja renoveerim.	-336 272	-242 729	-219 764
	01112 1551	Vallamaja välisüksed	-5 000	-10 000	-6 528
	04210 1550	Maakorraldus	-120	-8 120	-8 029
	04230 1551	Kalandus ja jahindus Österby sadam; Hara sadam	-127 000	-25 000	-7 560
	04510 1551	Valla teede renoveerimine	-150 152	-147 775	-146 087
	08202 1556	Kultuurimaja	-24 000	-24 000	-23 726
	10600 1551	Sotsiaalmaja akende vahetus	-30 000	-27 834	-27 834
	3502	Sihtotstarbelised toetused põhivara soetamiseks	215 320	121 695	121 695
	3502.00.07	Majandus -ja Kommunikatsiooniministeerium	95 152	92 775	92 775
	3502.00.08	Toetuse laekumine	100 000	0	0
	3502.00.14	Maavalitsused (hajaasustuse programm)	0	8 752	8 752
	3502.03	Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus ;SA EAS	20 168	20 168	20 168
	04740 4502	Hajaasustuse programmi toetus	-8 000	-17 871	-17 505
	655	Finantstulud	100	100	41

EELARVETULEM +/-	-118 851	-118 851	121 081
-------------------------	-----------------	-----------------	----------------

LIKVIIDSETE VARADE MUUTUS(+suurenem, -vähenem)	-118 851	-118 851	121 081
---	-----------------	-----------------	----------------

Eelarve täitmise aruanne

Eelarve täitmise aruanne on koostatud KOFS alusel kassapõhisel põhimõttel konsolideerimata vallavalitsuse kohta, ning see on jaotatud 5 ossa: põhitegevuse tulud, põhitegevuse kulud, investeerimistegevus, finantseerimistegevus, likviidsete varade muutus.

Eelarve täitmise aruanne erineb teistest aruannetest, kuna selles ei ole kohustust avaldada eelmise perioodi võrdlusandmeid (KOFS § 29 lg 7). Selle eesmärgiks on võrrelda eelarvet selle tegeliku täitmisega.

Eelarve täitmise aruandes peab esitama esialgse eelarve, lõpliku eelarve ja eelarve täitmise (KOFS § 29 lg 4).

Esialgne eelarve on volikogu poolt eelmise majandusaasta lõpul või aruandeaasta algul vastu võetud eelarve (KOF5 § 29 lg 5).

Lõplik eelarve on esialgne eelarve koos lisaeelarvetest, sihtotstarbeliselt saadud toetuste tuludest ja nendega seotud kuludest ja investeringutest lisandunud eelarve ning reservfondi kasutuselevõtmise otsustest tulenevate muudatustega korrigeeritud eelarve (KOF5 § 29 lg 6).

Eelarve täitmise aruanne ja tulemiaruanne ei ole võrreldavad nende koostamisel kasutatud erinevate arvestuspõhimõtete tõttu:

- 1) eelarve ja eelarve täitmise aruanne on koostatud kassapõhise printsiibi järgi, tulemiaruanne on koostatud tekkepõhise printsiibi järgi;
- 2) kaupade ja teenuste ostmisel kaasnev tagasimaksmisele mittekuuluv käibemaks kajastatakse eelarve täitmise aruandes koos kaupade ja teenuste maksumusega, kuid tulemiaruanandes real "maksu- ja lõivukulud";
- 3) eelarve täitmise aruandes ei ole kajastatud põhivarade amortisatsiooni.

Noarootsi Vallavalitsuse 2015. a eelarve võeti vastu 16.02.2015.a määrusega 30 alljärgnevalt.

1. Põhitegevuse tulud 1 129 754,00 eurot.
  2. Põhitegevuse kulud 1 119 752,89 eurot.
  3. Investeeringutegevus - 128 852,00 eurot.
- Likviidsete varade muutus - 118 850,89 eurot

Esimene lisaeelarve võeti vastu 15.06.2015 mahus 20 431,42 eurot

35 Toetused 7 935,42 eurot

Rahvakultuuri Keskus - toetusleping 17.04.2015 nr 6/179, Pürksi Kultuurimaja projekt

Noarootslaste vanad riietumistavad (toetus albumite trükikuludele) 1 300,00 eurot. Programm-
Saarte pärimuslik kultuurikeskkond 2015-2019.

Riigieelarvest eraldatud ujumise algõpetuse läbiviimise toetuse kasutamise lepinguga 06.04.2015

Lääne Maavalitsus eraldas 218,00 eurot ujumise algõppe läbiviimiseks esimeses kooliastmes.

PRIA toetus koolipiimale ja puuviljadele aruannete alusel 605,57 eurot

Eesti Noorsootöö Keskuse direktori 20.02.2015.a käskkirjaga nr 1.1-5/15/23 „2015. a.

riigieelarveline eraldis Lääne Maavalitsusele „Noorsootöö seadusest“ ja „Alaerialise mõjutusvahendite seadusest“ tulenevate kohustuste täitmiseks“ ja Lääne maavanema 07.05.2015.a korralduse nr 1-1/15/77 alusel, Lääne Maavalitsus eraldas 1 100,00 eurot projekt „Õpi õmblema!“.

MTÜ Noarootsi Tuuleenergia toetas projektide rahastamist „ Kultuuriprogramm valla

jaanitulele“ 2 000 eurot, „ Mänguväljaku rajamine Roosta randa“ 1 500 eurot, „ Ahi Sutlepa VAK-i“ 279 eurot, kokku 3 779,00 eurot.

SA KIK sihtfinantseerimise leping 15.05.2015 õpilaste õppereis Virumaale, projekti kestus märts 2015 -30. juuni 2015 läbiviimise toetuseks eraldas 932,85 eurot

32 Kaupade teenuste müük – 12 496,00 eurot

32203 - toiduraha ja toitlustusteenusest 12 000,00 eurot

3238 - muu kaupade teenuste müük 496,00 eurot

Rahandusministeeriumi on tasunud Noarootsi Vallavalitsusele arvete alusel 496,00 eurot.

Noarootsi vallas teostatud tarifitseeritud aadressandmete korrastamise eest. Raha kuulub väljamaksmiseks maa- ja arendusnõunikule palgarahaks 370,70 ja maksudeks 125,30 eurot.

Teine lisaeelarve võeti vastu 21.09.2015 mahus 29 193,37 eurot.

30 Maksud	16 949,00 eurot
3000 Füüsilise isiku tulumaks	15 635,00 eurot
3045 - Teede sulgemismaks	694,00 eurot
3047 - Parkimistasu	620,00 eurot

32 Kaupade teenuste müük – 9 936,02 eurot

3201 – ehituslõivud 1 259,02 eurot

32203 - toiduraha ja toitlustusteenusest 7 226,00 eurot

32208 - muud teenuste müük 1 451,00 eurot

Tulusid on laekunud enam plaanitust:

Tulumaksu 15 635 eurot, mille arvel on võimalik maksta koos detsembrikuu palgaga jõuluraha

eelmiste aastate tingimisel. Elamumajanduses on lisaraha 696 eurot inventari ja kanalisatsioonitorude parandamiseks majas Pürksi 7.

Valitsemise tegevusalas on telefonide väljavahetus, üleminek voip tehnoloogiale summas 820

eurot. Perearstipunktis jooksva remondi kuludeks 283 eurot ja küttekuludeks 217 eurot.

Ehituslõivusid on laekunud planeeritust rohkem 1259,02 eurot.

Teede sulgemismaksu 694 eurot ja parkimistasu 620 eurot. Haridusasutuse tulud suvistest laagrituludest on jagatud hariduse tegevusalade vahel summas 8 677 eurot.

35 Toetused - 2308,35 eurot

Eesti Kultuurkapital eraldas sihtotstarbelise toetuse lepinguga nr. M07-15/0082L 18.06.2015 Noarootsi Vallavalitsusele 324 eurot Suvekontserdid Noarootsis läbiviimiseks, vastavalt esitatud projektile.

Projekti aeg 15.06.2015 – 10.08.2015.

Eesti Töötukassa tööturuteenuste toetus tööpraktika läbiviimiseks ja palgatoetuse lepinguga laekunud summa 1 271 eurot.

350002 - valitsussektorisse kuuluvatelt avalik-õiguslikelt 1 595,00 eurot

PRIA toetus koolipiimale ja puuviljadele aruannete alusel 209,35 eurot

Vabariigi Valitsuse tasandus-ja toetusfondi täiendavate vahendite jaotus kohalike omavalitsus üksuste vahel 30.07.2015 korraldus nr 306 eraldati toimetulekutoetuseks täiendavaid vahendeid Noarootsi valla summa 504,00 eurot.

Kolmas lisaeelarve võeti vastu 21.12.2015 mahus 6 327,35 eurot.

PRIA toetus koolipiimale ja puuviljadele aruannete alusel 154,35 eurot

MTÜ Noarootsi Tuuleenergia toetas projektide rahastamist „Valla atraktiivsuse suurendamine läbi kultuuri elavdamise“ 1 700 eurot, „Piljardilaud“ 582 eurot Pürksi VAK, „Õhtujuht vana-aasta õhtu koosviibimisele Sutlepa VAK-i“ 270 eurot, kokku 2 552,00 eurot.

Rickul/Nuckö Hembygdsförening (Riguldi/Noarootsi Kodukandiühing) on kogunud ja kandnud üle valla pandakontole raha 3 060,00 eurot “ rootslaste jõuluraha” vähekindlustatud ja paljulapselistele peredele 36 inimesele a´ 85 €.

Vabariigi Valitsuse tasandus-ja toetusfondi täiendavate vahendite jaotus kohalike omavalitsus üksuste vahel 26.11.2015 korraldus nr 502 eraldati toimetulekutoetuseks täiendavaid vahendeid Noarootsi valla summa 561,00 eurot.

KONSOLIDEERITUD RAAMATUPIDAMISE AASTARUANDE LISAD (1-19).

Lisa 1 Aastaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtted

Käesolev konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaaruanne on koostatud vastavuses Eesti hea raamatupidamistavaga. Eesti hea raamatupidamistava tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele. Selle põhinõuded on kehtestatud raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendid ning riigi raamatupidamise üldeeskiri.

Konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaaruanne on koostatud täis eurodes.

Konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaaruanne on koostatud lähtudes soetusmaksumuse printsiibist, v.a kauplemiseesmärgil hoitavad väärtpaberid ja tuletisinstrumendid, mida kajastatakse õiglasel väärtusel ning enne 1995. a soetatud materiaalne põhivara, mis on kajastatud ühekordselt ümberhinnatud väärtuses.

Varade ja kohustuste jaotus lühi- ja pikaajalisteks

Varad ja kohustused on bilansis jaotatud lühi- ja pikaajalisteks lähtudes sellest, kas vara või kohustuse eeldatav valdamine kestab kuni ühe aasta või kauem bilansikuupäevast arvestatuna.

Raha ja raha ekvivalendid

Bilansis kajastatakse rahana kassas olevat sularaha ning pankades olevaid arvelduskontode jääke (v.a arvelduskrediit) ja lühiajalisi tähtajalisi deposiite. Rahavoogude aruandes kajastatakse raha ja selle ekvivalentidena lisaks rahale paigutusi rahaturu- ja intressifondide aktsiatesse ja osakutesse, mis bilansis on kajastatud kirjel Finantsinvesteeringud. Pangadeposiitidelt bilansikuupäevaks kogunenud laekumata intressid kajastatakse viitlaekumistena. Rahaturu- ja intressifondide aktsiad ja osakud on kajastatud turuväärtuses.

Finantsinvesteeringud

Lühiajaliste finantsinvesteeringutena kajastatakse turuväärtuses likviidsuse tagamiseks hoitavaid rahaturu- ja intressifondide aktsiaid ja osakuid ning lühiajalise kauplemise eesmärgil hoitavaid võlakirju. Muude pikaajaliste finantsinvesteeringutena kajastatakse aktsiaid ja osi, millest grupp omab alla 20%. Nimetatud pikaajalised finantsinvesteeringud on tehtud avalikku sektorisse kuuluvatesse äriühingutesse koostöös teiste kohalike omavalitsuste üksustega ning neid kajastatakse sarnaselt olulise mõju all olevate osalustega. Finantsinvesteeringute oste ja müüke kajastatakse järjepidevalt tehingupäeval.

Nõuded

Nõudeid kajastatakse bilansis nõudeõiguse tekkimise momendil ning hinnatakse lähtudes tõenäoliselt laekuvatest summadest. Võimaluse korral hinnatakse iga konkreetse kliendi laekumata nõudeid eraldi, arvestades teadaolevat informatsiooni kliendi maksevõime kohta. Suure hulga samaliigiliste nõuete laekumise tõenäosust hinnatakse grupi baasil, võttes arvesse eelmiste perioodide statistikat sarnaste nõuete laekumise kohta.

Nõue loetakse lootusetuks, kui juhtkonna hinnangul puuduvad võimalused nõude kogumiseks. Lootusetud nõuded on bilansist välja kantud.

Pikaajalisi nõudeid kajastatakse algselt saadaoleva tasu nüüdisväärtuses, arvestades järgnevatel perioodidel nõudelt intressitulu, kasutades sisemise intressimäära meetodit.

Varud

Varudena on kajastatud haridusasutuste sööklates olevad toiduained ja soojatootja küttematerjal. Toiduained võetakse arvele koos käibemaksuga ja käibemaks eraldatakse kuluks kandmisel. Varud võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast (v.a käibemaks, mis kajastatakse soetamisel kuluna) ja muudest soetamisega seotud otsestest kulutustest. Varude jäägi hindamisel kasutatakse FIFO meetodit.

Varud hinnatakse alla eeldatavale neto realiseerimismaksumusele, kui see on madalam nende soetusmaksumusest.

Valitseva mõju all olevad üksused

Valitseva mõju korral omab konsolideerimisgrupp üldreeglina üle 50% hääleõigusest vastava üksuse nõukogus või muus kõrgemas juhtorganis. Valitseva mõju all olevaks üksuseks on OÜ Noarootsi Soojus.

Konsolideerimine

Valitseva mõju all olevate üksuste ja olulise mõju all olevate äriühingute tegevus kajastub konsolideeritud aruandes alates valitseva või olulise mõju tekkimisest kuni selle katkemiseni.

Valitseva mõju all olevate üksuste ja olulise mõju all olevate äriühingute soetamist kajastatakse ostumeetodil, mille korral hinnatakse omandatud osaluste varad ja kohustused nende õiglasest väärtuses (v.a ühise kontrolli all toimuvad soetused, mida kajastatakse nende raamatupidamisväärtuses).

Valitseva mõju all olevate üksuste finantsnäitajad on konsolideeritud aruannetes liidetud rida-realt meetodil, kusjuures konsolideerimisel hõlmatud üksuste omavahelised nõuded, kohustused, tulud, kulud ning realiseerumata kasumid ja kahjumid on elimineeritud.

Osalusi olulise mõju all olevates äriühingutes kajastatakse konsolideeritud aruannetes kapitaliosaluse meetodil.

Materiaalne põhivara

Materiaalseks põhivaraks loetakse varasid, mida kasutatakse hinnanguliselt pikema perioodi jooksul kui üks aasta ja mille soetusmaksumus on alates 2000 eurost (kuni 31.12.2010 soetatud varade korral alates 1917 eurost).

Põhivara rekonstrueerimisväljaminekud, mis vastavad materiaalse põhivara mõistele, liidetakse materiaalse põhivara soetusmaksumusele. Rekonstrueerimisväljaminekute lisamisel hinnatakse vara järelejäänud kasulikku eluiga ja vajadusel reguleeritakse põhivara kulumi normi.

Põhivara soetusmaksumusse arvatakse kulutused, mis on vajalikud selle kasutuselevõtmiseks, v.a soetusega kaasnevad maksud, lõivud, laenu-, koolitus- ja lähetuskulud, mis kajastatakse kuluna.

Põhivara kajastatakse soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Kulumi arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit. Kulumi norm määratakse igale põhivara objektile eraldi, sõltuvalt selle hinnangulisest kasulikust elueast. Kui põhivara koosneb erineva hinnangulise kasuliku elueaga komponentidest, mille soetusmaksumust on võimalik usaldusväärselt hinnata, võetakse komponendid eraldi arvele.

Uue põhivara kulumi normid aastas on põhivara gruppidele järgmised:

Hooned	4%
Rajatised	10%-20%
Masinad ja seadmed	20%
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia seadmed	33%
Inventar, tööriistad	20%
Immateriaalne põhivara	25%

Maad ja kunstiväärtusi, mille väärtus aja jooksul ei vähene, ei amortiseerita.

Ümberhindlus

Aastal 2005 viidi läbi materiaalse põhivara ühekordne ümberhindlus, mis tulenes vajadusest võtta arvesse enne 1996. a toimunud hüperinflatsiooni ja korrigeerida varasemaid puudujääke raamatupidamises.

Seoses maareformi kestmisega on ümberhindluste kajastamist jätkatud ka peale 2005. a, võttes arvele aruandeperioodil mõõdistatud ja maakatastrisse kantud maad. Samuti võetakse ümberhindlusena jätkuvalt arvele aruandeperioodil omandatud peremehetut vara, mis on saadud seoses pärijate puudumisega.

Varade ümberhindamiseks kasutatakse eelisjärjekorras turuhinda. Objektide korral, millel turuhind puudub, kasutatakse õiglase väärtuse määramiseks jääkasendusmaksumuse meetodit. Maa arvelevõtmiseks kasutatakse maksustamishinda, kui turuhind pole teada.

Müügiootel põhivara

Müügiootel põhivarana kajastatakse kinnisvarainvesteeringuid või materiaalsel põhivara, mis müüakse väga suure tõenäosusega 12 kuu jooksul, mille osas on alustatud aktiivset müügitegevust ja millele on määratud realistlik hind.

Müügiootel põhivara amortiseerimine lõpetatakse ja see klassifitseeritakse ümber käibevarade gruppi. Kui vara bilansiline jääkmaksumus on kõrgem selle õiglasest väärtusest (müügihind miinus müügikulutused), siis hinnatakse see enne ümberklassifitseerimist täiendavalt alla. Allahindlus kajastatakse koos kulumiga.

Renditud varad

Kapitalirendina käsitletakse rendilepingut, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Muud rendilepingud kajastatakse kasutusrendina.

(a) Aruandekohustuslane on rentnik

Kapitalirenti kajastatakse bilansis vara ja kohustusena renditud vara õiglase väärtuse summas või rendimaksete miinimumsumma nüüdisväärtuses, juhul kui see on madalam. Kapitalirenti tingimustel renditud varasid amortiseeritakse sarnaselt omandatud põhivaraga, välja arvatud juhul, kui ei eksisteeri piisavat kindlust, kas rentnik omandab rendiperioodi lõpuks vara omandiõiguse – sellisel juhul amortiseeritakse vara kas rendiperioodi jooksul või kasuliku eluea jooksul, olenevalt sellest, kumb on lühem. Kapitalirenti maksed jagatakse kohustust vähendavateks põhiosa tagasimakseteks ning intressikuluks. Kasutusrenti maksed kajastatakse kuluna ühtlaselt rendiperioodi jooksul.

Laenukohustused

Laenukohustused kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses. Olulised lepingutasud kajastatakse laenude võtmisel laenukohustuste hulgas (miinusega) ja amortiseeritakse intressikuludesse laenuperioodi jooksul, ülejäänud lepingutasud kajastatakse laenude saamisel koheselt intressikuludes. Kapitalirentikohustused kajastatakse laenukohustustena vastavalt renditud varade kajastamise kohta antud selgitusele.

Sihtfinantseerimine

Sihtfinantseerimisena kajastatakse sihtotstarbeliselt antud ja teatud tingimustega seotud toetusi. Sihtfinantseerimist ei kajastata tuluna või kuluna enne, kui toetuse saaja on teinud kulutused, milleks sihtfinantseerimine oli ette nähtud, ning eksisteerib piisav kindlus, et sihtfinantseerimine leiab aset. Saadud sihtfinantseerimise kajastamisel rakendatakse brutomeetodit, mille järgi kajastatakse nii saadud sihtfinantseerimist kui ka selle arvel tehtud kulusid või põhivara soetust mõlemal eraldi. Tegevuskulude sihtfinantseerimise kajastamisel lähtutakse tulude ja kulude vastavuse printsiibist ning tulu sihtfinantseerimisest kajastatakse proportsionaalselt sellega seonduvate kuludega. Sihtfinantseerimise korral põhivara soetamiseks võetakse vara bilansis arvele tema soetusmaksumuses, sihtfinantseerimise summa aga kajastatakse samal ajal kas bilansis kohustusena (gruppi kuuluvad kasumit taotlevad äriühingud) või tuluna (ülejäänud grupi üksused). Konsolideerimisgruppi kuuluvad kasumit taotlevad üksused amortiseerivad sihtfinantseerimise kohustuse tulusse soetatud vara kasuliku eluea jooksul.

Tulude arvestus

Kogutud maksude ning loodusvarade kasutamise ja saastetasude tulu võetakse arvele tekkepõhiselt vastavalt Maksu- ja Tolliameti ja Keskkonnaministeeriumi poolt esitatud teatistele. Kohalike maksude tulu võetakse arvele tekkepõhiselt vastavalt esitatud maksudeklaratsioonidele. Lõivutulu kajastatakse lõivuga maksustatud toiminguga päeval ning trahve trahvide määramise päeval. Toodete, kaupade ja põhivara müügist saadud tulu kajastatakse siis, kui kõik olulised omandiga seotud riskid on läinud üle ostjale ning müügitulu ja tehinguga seotud kulu on usaldusväärselt määratav. Tulu teenuste müügist kajastatakse teenuse osutamisel, lähtudes valmidusastme meetodist. Intressitulu kajastatakse tekkepõhiselt sisemise intressimäära alusel.

Kulude arvestus

Kulusid kajastatakse tekkepõhiselt. Põhivara või varude soetamisel tasutud mittetagastatavad maksud ja lõivud, sh käibemaks, mida ei saa arvata sisendkäibemaksuks, kajastatakse soetamishetkel kuluna tulemiaruaande kirjel Muud tegevuskulud.

Seotud osapooled

Seotud osapoolteks loetakse Noarootsi valla volikogu ja valitsuse liikmed ning asutuste juhid, kellele on antud õigus iseseisvalt lepinguid sõlmida, konsolideerimisgruppi kuuluva äriühingu nõukogu ja juhatuse liikmed, kõigi eelpool loetletud tegev- ja kõrgema juhtkonna liikmete lähedased pereliikmed, samuti ka nende valitseva ja olulise mõju all olevad sihtasutused, mittetulundusühingud ja äriühingud.

Bilansipäevajärgsed sündmused

Bilansipäevajärgsed sündmused, mida ei ole varade ja kohustuste hindamisel arvesse võetud, kuid mis võivad oluliselt mõjutada järgmise aruandeaasta tulemust, avalikustatakse raamatupidamise aastaaruande lisades.

Eelarve täitmise aruanne

Eelarve täitmise aruanne on koostatud vallavalitsuse kohta (konsolideerimata) kassapõhiselt, mistõttu selle andmeid ei ole võimalik võrrelda tekkepõhistes konsolideerimata aruannetes (vt lk 14) kajastatud andmetega. Lisaks kassapõhisest printsiibist tulenevatele ajalistele erinevustele on selles kasutusel veel järgmised olulised erinevad arvestuspõhimõtted:

1) põhivara soetamisel tasutud summad kajastatakse eelarve täitmisel kuluna ning põhivara müügist laekunud summad tuluna, amortisatsiooni ja muid põhivaradega tehtud mitterahalisi tehinguid eelarve täitmise aruandes ei kajastata;

2) kaupade ja teenuste ning põhivarade soetamisel lisanduv käibemaks, mida ei saa arvata sisendkäibemaksuks, on eelarve täitmise aruandes kajastatud vastavate kaupade, teenuste ja põhivara soetamise kuluna (tekkepõhises aruandes eraldi tulemiaruaande real Muud tegevuskulud).

Lisa 2 Raha ja selle ekvivalendid

Kirjel raha ja pangakontod on kajastatud raha jääk pankades avatud arvelduskontodel ja sularaha jääk kassades. Arvelduskontod on SEB Ühispangas 352 769 eurot ja Swedbangas 19 358 eurot.

Eurodes	31.12.2015	31.12.2014
Sularaha	223	211
Arvelduskontod pankades	372 127	258 841
Raha ja pangakontod kokku	372 350	259 052

Lisa 3 Finantsinvesteeringud

	31.12.2015	31.12.2014
Pikaajalised finantsinvesteeringud		
Haapsalu Veevärk AS	977 517	970 089
Kokku	977 517	970 089

Seisuga 31.12.2011 omab Noarootsi VV 101 AS Haapsalu Veevärk aktsiat, osaluse määr 5,14 %. Kuna aktsiad ei ole börsil noteeritud, kajastatakse neid soetusmaksumuses konsolideerija bilansis. Alates 2011. aastast hinnatakse konsolideerija osalust Haapsalu Veevärk AS -s olenevalt selle asutuse kasumist/kahjumist kapitaliosaluse meetodil, tehes vastavaid kandeid konsolideerimisüksuse TP koodiga 240401. Aruandeaastal oli AS Haapsalu Veevärk kasumis ning konsolideerimisüksuses tehti kanne summas 7 428 eurot varade ümberhindlus.

	31.12.2015	31.12.2014
Tulu hoiustelt ja väärtpaberitelt		
Intressitulud deposiitidelt	47	127
Kasum/kahjum aktsiate ja muude omakapitaliinstrumentide ümberhindam	7 428	15 262
Kokku	7 475	15 389

Lisa 4 Maksud

Maksu-, lõivu- ja trahvinõuded ja kohustused

	Lühiajalised nõuded	
	31.12.2015	31.12.2014
Füüsilise isiku tulumaks	72 244	63 895
Maamaks	1 741	1 218
Maksud kokku	73 985	65 113
Loodusressursside kasutamise- ja saastetasud		
Tulu vee erikasutusest	779	176
Saastetasu	1	0
Loodusressursside kasutamise- ja saastetasud kokku	780	176
Maksud, lõivud ja trahvid kokku	74 765	65 289

Tulu- ja maamaksu kogub Maksu- ja Tolliamet. Aruandeperioodi lõpuks deklareeritud, kuid üle kandmata maksutulu on kajastatud vastavalt Maksu- ja Tolliametist saadud teatistele. Tulu loodusressursside kasutamisest kogub Keskkonnaamet ja kannab edasi Maksu- ja Tolliamet. Tuluna loodusressursside kasutamisest on kajastatud vee erikasutuse tasud summas 1 261 eurot ja saastetasud summas 1 eurot (lisa 10). Loodusressursside kasutamise ja saastetasude nõuded on kajastatud vastavalt Keskkonnaameti teatisele.

Lisa 5 Muud nõuded ja kohustuse

Eurodes

Muud nõuded ja ettemaksed	31.12.2015	31.12.2014
Ettemaksukontode jäägid	27 061	25 052
Laekumata intressid	7	7
Nõuded ostjate vastu	16 766	18 050
Muud ettemakstud tulevaste perioodide kulud	0	75
Kokku muud nõuded ja ettemaksed	43 834	43 184
Maksu-ja Tolliametile üle kantud detsembrikuu maksud	27 061	25 052
<i>Nõuded ostjate vastu : Noarootsi Gümnaasium</i>	2 502	3 132
<i>AS Eesti Post</i>	99	107
<i>Omavalitsused</i>	2 269	1 984
<i>Riigi Kinnisvara AS</i>	1 001	666
<i>äriühingud</i>	247	2 451
<i>mittetulundusühingud</i>	3 050	310
<i>füüsilised isikud</i>	7 598	10 123
<i>füüsilised isikud</i>	0	-723
Kohustused ja saadud ettemaksed	16 766	18 050
a) võlad hankijatele	31.12.2015	31.12.2014
Riigi Kinnisvara AS	1 322	1 616
Haapsalu Linna Spordibaasid OÜ	129	53
Noarootsi Gümnaasium	1 217	916
AS Eesti Post	35	54
Veeteede Amet; Innove SA	2 042	134
Muud äriühingud, ettevõtjad	5 528	7 190
Kokku võlad	10 273	9 963
b) võlad töövõtjatele	31.12.2015	31.12.2014
Puhkusetasude kohustus	21 478	20 770
Võlad majanduskulude eest	613	400
Kokku võlad	22 091	21 170
c) muud kohustused ja saadud ettemaksed	31.12.2015	31.12.2014
Käibemaksu kohustus	352	0
Sotsiaalmaksu kohustus	17 519	15 535
Üksikisiku tulumaksu kohustus	8 790	8 163
Töötuskindlustusmaksu kohustus	1 152	1 256
Kogumispensioni maksete kohustus	909	778
Erisoodustuste ja ettevõtja tulumaksu kohustus	61	44
Saastetasude kohustus	355	434
Muud saadud ettemaksed	277	439
Kokku muud kohustused ja saadud ettemaksed	29 415	26 649
KOKKU	61 779	57 782

Lisa 6 Varud

Varudena on kajastatud toiduained kooli sööklas ja lasteaias summas 2 231 eurot (2014. a.1 922 eurot) ja Noarootsi Soojus OÜ raske kütteõli 1 703 eurot, hakkepuut 8 386 eurot, kokku 10 089 eurot (2014. a.8 828 eurot).

	31.12.2015	31.12.2014
Tooraine ja materjal	12 320	10 750
Üle andmata soetatud varud	0	45
Varud kokku	12 320	10 795

Lisa 7 Osalus tütaretevõttes

Noarootsi Vallavalitsus omab Noarootsi Soojus OÜ 1 osa summas 47 515,63 eurot. Asutatud 30. juuni 1997.a. Noarootsi Vallavolikogu poolt, Noarootsi Vallavalitsuse osalus 100%. Põhitegevusala: soojuse tootmine ja müük.

OÜ Noarootsi Soojus omakapital seisuga	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013
Eurodes			
1.Osakapital	3 195	3 195	3 195
2.Kohustuslik reservkapital	319	319	319
3.Muud reservid	9 164	9 164	9 164
4.Eelmiste perioodide jaotamata kasum	89 399	74 078	74 092
5.Aruandeaasta tulem	- 9 612	15 321	-14
Omakapital kokku	92 465	102 077	86 756

Osaluste kajastamine

Eurodes

Tütar-ja sidusettevõtjad	Osalus netovaras perioodi alguses 31.12.2014	Tulem kapitaliosaluse meetodil	Osalus netovaras perioodi lõpus 31.12.2015
OÜ Noarootsi Soojus	102 077	-9 612	92 465
Kokku	102 077	-9 612	92 465

Käesolevas konsolideeritud aastaaruandes on rida-realt konsolideeritud järgmine valitseva mõju all olev äriühing:

Nimetus, aasta	Osaluse määr %	Tulemiaruaande näitajad				Bilansi näitajad aasta lõpus	
		Tulud	Kulud	Tulem	Varad	Kohustused	Netovarad
OÜ Noarootsi Soojus	100%						
2015.a.		73 656	83 268	- 9 612	97 963	5 498	92 465
2014.a.		96 058	80 737	15 321	108 469	6 392	102 077
2013.a.		84 916	84 930	-14	91 728	4 972	86 756

Lisa 8 Materiaalne ja immateriaalne põhivara

Eurodes

	Maa	Hooned ja rajatised	Masinad ja seadmed	Muu põhivara	Lõpetamata tööd ja ettemaksud	Kokku
Soetusmaksumus perioodi alguses	30208	2656943	364455	57127	2792	3111525
Akumuleeritud kulum perioodi alguses	0	-971616	-338676	-41069	0	-1351361
Jääkväärtus perioodi alguses	30208	1685327	25779	16058	2792	1760164
Soetused ja parendused	7990	150375	2881	19772	6300	187318
Saadud mitterahaline sihtfinantseerimine	0	8590	0	0	0	8590
Kulum ja allahindlus, maha kandmine	0	-166099	-9280	-8590	0	-183969
Soetusmaksumuse väljakandmine	0	0	-37069	0	0	-37069
Kulumi väljakandmine	0	0	-37069	0	0	-37069
Ümberhindlus	1 180	0	0	0	0	1180
Kokku liikumised	9 170	-7134	-6399	11182	6300	13119
Jääk perioodi lõpus						
Soetusmaksumus perioodi lõpus	39378	2815908	330267	76899	9092	3271544
Akumuleeritud kulum perioodi lõpus	0	-1137715	-310887	-49659	0	-1498261
Jääkväärtus perioodi lõpus	39378	1678193	19380	27240	9092	1773283

Materiaalne põhivara ja amortisatsioon on kajastatud bilansikirjel (materiaalne põhivara). Amortisatsiooni jaotus tegevusalade järgi on esitatud lisas 16.

Lisa 9 Kaupade ja teenuste müük

Eurodes	2 015	2 014
Riigilõivud	4 604	2 587
Tulud koolitusteenuse osutamisest	37 272	36 240
Koolieelsete lasteasutuste kohatasu	1 729	0
Tasu töövihikute ja õppematerjali katteks	1 019	972
Tasu tootlustamiskuludeks	67 757	48 921
Õppekava välisest tegevusest saadud tulud	4 948	1 214
Muud tulud haridusalasest tegevusest	22 384	24 200
Kultuuri- ja raamatukogude tulud	988	281
Muud tulud spordi- ja puhkealasest tegevusest	1907	2 587
Tulu soojuse ja kütte müügist	50 802	52 429
Tulu elektrienergia müügist	8 132	7 757
Tulu vee- ja kanalisatsiooniteenustest	2 514	2 331
Muu tulu üüri ja rendiga kaasnevast tegevusest	6 916	5 502
Üür ja rent eluruumidelt	2 875	2 731
Üür ja rent mitteeluruumidelt	389	389
Tulud transporditeenustelt	281	721
Muu tulu sotsiaalalasest tegevusest	616	0
Muu toodete ja teenuste müük	1511	4 060
Õiguste müük	550	860
Tulud keskkonnaalasest tegevusest	620	220
Tulud üldvalitsemisest	52	2
Kokku kaupade ja teenuste müük	217 866	194 004

v.t. (lisa 17 rendid)

Lisa 10 Maksutulud ja muud tulud

Eurodes	2 015	2 014
Füüsilise isiku tulumaks	601 862	545 467
Maamaks	137 726	127 075
Teede ja tänavate sulgemise maks	895	1 208
Parkimistasu	1 120	1 805
Kokku maksutulud	741 603	675 555
Tasu vee erikasutusest	1 261	794
Saastetasu jäätmete viimise keskkonda	1	310
Kasum-kahjum põhivara müügist	4 500	0
Kindlustushüvitised	0	882
Muud tulud	0	10
Kokku muud tulud	5 762	1 996

Lisa 11 Saadud toetused

	2015	2014
Saadud sihtfinantseerimine põhivara soetamiseks		
a) rahaline sihtfinantseerimine	112 943	119 372
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium: teede remondiks	92 775	69 364
Ettevõtluse Arendamise SA – Pürksi Kultuurimaja lavaseadmete rek.	20 168	0
b) sihtfinantseerimise vahendamine	8 752	5 368
Lääne Maavalitsus – hajaasustuse programmi toetus	8 752	5 368
c) mitterahaline põhivara sihtfinantseerimine	8 590	0
Kekkilä Eesti OÜ Raba tee	8 590	0
d) kaupadena saadud mitterahaline sihtfinantseerimine		
Noarootsi Kaunistamise Selts MTÜ	0	50 008
Kokku laekunud aruandeperioodil põhivara soetamiseks	130 285	124 740

Saadud sihtfinantseerimine tegevuskuludeks		
Eesti Töötukassa	1 372	0
Eesti Kultuurkapital	324	2 000
Põllumajandusministerium PRIA koolipiim	501	586
Euroopa Liidult koolipiim	474	521
Noarootsi Tuuleenergia MTÜ	6 331	255
Lääne Maavalitsus Pürksi VAK 1300; ujum 218	1 318	1 558
MTÜ Eesti Noorteühendus	0	779
Haridus- ja Teadusministerium	40 000	38 650
SA KIK – I, II ja III kooliastme õpilaste õppereis Virumaale	933	3 175
Rahvakultuurikeskus Kultuuriministerium	1 300	1 364
Eesti Kooriühing; Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts	460	855
Mitteresidendid; Riguldi Noarootsi Kodukandi Ühing	3 060	3 565
Kohalike omavalitsuste vahelised toetused; raamatud	1 456	1 384
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	60 193	54 692

Saadud muud toetused **297 655 198 671**

Vastavalt iga-aastasele riigieelarveseadusele kantakse riigieelarvest kohalike omavalitsuste tasandusfondi, hariduskuludeks, haridus- ja kultuuritöötajate palkadeks ning toimetulekutoetusteks kehtestatud valemite alusel kindlaksmääratud summa, mille täpsemat kulutamist riik ei jälgi. Vastavalt üldeeskirjale liigitatakse nimetatud toetus mittesihotstarbeliseks ning kajastatakse kassapõhiselt tuluna.

Aruandeperioodil laekus Noarootsi Vallavalitsusele riigieelarvest nimetatud toetusi **297 655 198 671**

Kokku saadud toetused **488 133 378 103**

Lisa 12 Tööjõukulud

Eurodes

a)Töötasukulud	2015	2014
Ametnikud		
Valitavad ja ametisse nimetatavad ametnikud	21 522	20 576
Kõrgemad ametnikud	34 266	31 201
Vanemametnikud	10 759	10 311
Nooremametnikud	9 894	9 973
Kokku ametnikud	76 441	72 061
Töötajad		
Juhid	41 680	33 750
Tippspetsialistid	39 403	35 647
Keskastme spetsialistid	70 915	75 474
Õpetajad	167 950	145 733
Tugispetsialistide töötasu	3 868	2 292
Töölised ja abiteenistujad	55 558	51 577
Kokku töötajad	379 374	344 473
Ajutised töötajad	21 214	16 371
Kokku töötasukulud	477 029	432 905
b) Keskmise töötajate arv aruande perioodil	46,97	45,11
Ametnikud		
Valitavad ja ametisse nimetatavad ametnikud	1,00	1,00
Kõrgemad ametnikud	3,01	3,01
Vanemametnikud	1,00	1,00
Nooremametnikud	1,00	1,00
Kokku ametnikud	6,01	6,01
Töötajad		
Juhid	4,50	3,51
Tippspetsialistid	4,96	4,10
Keskastme spetsialistid	8,62	9,31
Õpetajad	12,69	12,72
Tugispetsialistid	0,30	0,20
Töölised ja abiteenistujad	9,89	9,26
Kokku töötajad	40,96	39,10
c) Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed	2015	2014
Sotsiaalmaks töötasudelt	157 692	142 910
Töötuskindlustusmaksed	3 757	4 247
Tulumaks erisoodustustelt	137	167
Sotsiaalmaks erisoodustustelt	227	263
Kokku maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed	161 813	147 587
d) Erisoodustused		
Muud erisoodustused	370	629
Kokku erisoodustused	370	629
Kokku tööjõukulud	639 212	581 121

Tööjõukulude jaotus tegevusalade järgi on esitatud lisas nr.16.

Täiendavaid erisoodustusi ei ole juhtkonnale antud. Juhtkonna hulka on loetud vallavanem ja vallasekretär.

Lisa 13 Majandamiskulud

Eurodes	2 015	2 014
Administreerimiskulud	14 925	13 615
Lähetuskulud	68	300
Koolituskulud	4 083	3 001
Kinnistute, hoonete ja ruumide halduskulud	70 076	76 877
Rajatiste majandamiskulud	41 316	37 863
Sõidukite majandamiskulud	26 045	31 522
Info ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud	12 603	8 273
Inventarikulud	26 437	20 793
Töömashinate ja seadmete majandamiskulud	2 835	1 268
Toiduained ja toitlustamisteenused	39 620	40 955
Meditstiini-ja hügieenikulud	1 381	228
Teavikute ja kunstiesemete kulu	6 978	6 612
Õppevahendite ja koolituse kulud	42 185	37 524
Kultuuri ja vaba aja sisustamise kulud	16 257	13 663
Sotsiaalteenused	2 721	2 907
Tootmiskulud	24 531	22 899
Eri- ja vormiriietus	60	0
Mitmesugused majanduskulud	8 772	10 700
Uurimis-ja arendustööd	410	3 080
Kokku majandamiskulud	341 303	332 080

Majandamiskulude jaotus tegevusalade järgi on esitatud lisa nr.16

Lisa 14 Antud toetused

Eurodes

a) Sotsiaaltoetused	2015	2014
Toimetulekutoetused ja täiendavad sotsiaaltoetused	6 730	6 087
Puuetega inimeste hooldajatoetused	2 680	4 028
Erijuhtudel makstav sotsiaalmaks	1 591	4 963
Sünnitoetused	2 080	1 760
Matusetoetused	2 145	2 340
Sõidusoodustused õpilastele	5 436	5 973
Ravitoetused	3 904	4 301
Toitlustustoetused	0	301
Muud peretoetused ja sotsiaalabitoetused	8 985	6 673
Kokku sotsiaaltoetused	33 551	36 426

b) Muud toetused

MTÜ Läänemaa Omavalitsuste Liit	3 210	2 851
Lääne MV- suvebussi transpordi	100	200
Füüsilised isikud; MTÜ toetused taotluste alusel	4 422	3 589
FIE Tiina Proosväli, perearsti toetus	1 150	1 150
MTÜ Noarootsi Kardi- ja Autospordiselts	1 085	0
Kokku tegevuskulude sihtfinantseerimine	9 967	7 790
MTÜ Läänemaa Omavalitsuste Liit	4 037	3 336
MTÜ Eesti Maaomavalitsuste Liit	1 055	959
MTÜ Läänemaa Turism	548	986
MTÜ Läänemaa Rannakalanduse Selts	125	125
<i>Kokku liikmemaksud</i>	<i>5 765</i>	<i>5 406</i>
Kokku mittesihotstarbeline finantseerimine	5 765	5 406
<i>Antud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks</i>		
Hajaasustuse programmi toetused füüsilistele isikutele	17 505	11 124
Kokku antud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	17 505	11 124
Kokku muud toetused	33 237	24 320
Kokku antud toetused	66 788	60 746

Antud toetuste jaotus tegevusvaldkondade järgi ja muud kulud on esitatud ka lisa 16

Lisa 15 Muud kulud

Eurodes	2015	2014
Käibemaksukulu kaupadelt ja teenustelt	48 755	53 549
Käibemaksukulu põhivara soetuselt	35 327	27 627
Maamaks	14	14
Loodusressursside kasutamise ja saastetasud	2 246	1 799
Riigilõivukulud	110	131
Muud ebatavalised kulud	2 254	21
Maksuvõlgadelt arvestatud intress, ettevõtte tulumaks	220	0
Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded	322	239
Kokku muud kulud	89 248	83 380

Lisa 16 Tegevuskulude jaotus tegevusalade järgi

Eurodes 2015

Tegevusala	Tööjõu- kulud	Majandamis- kulud	Antud toetused	Muud kulud	Põhivara amorti- satsioon	Kokku	Käibem põhivara soetusel s.h.
Haridus	417 621	143 137	5 436	21 972	31 034	619 200	
Vaba aeg, kultuur, religioon	39 855	50 320	2 785	10 377	7 670	111 007	3 954
Majandus	34 346	91 205	21 000	40 681	30 476	217 708	25 646
Sotsiaalne kaitse	7 293	16 783	28 115	8 746	6 205	67 142	4 639
Üldised valitsussektori teenused	119 512	21 263	7 937	5 038	107 467	261 217	1 088
Elamu- ja kommunaalmajandus	9 619	12 339	0	1 074	0	23 032	
Keskkonnakaitse	9 762	5 096	365	1 019	1 117	17 359	
Tervishoid	0	724	1 150	263	0	2 137	
Avalik kord ja julgeolek	1 204	436	0	78	0	1 718	
Kokku tegevuskulud 2015	639 212	341 303	66 788	89 248	183 969	1 320 520	35 327
	vt.(lisa12)	vt.(lisa13)	vt.(lisa14)	(lisa15)	vt.(lisa8)		

Eurodes 2014

Tegevusala	Tööjõu- kulud	Majandamis- kulud	Antud toetused	Muud kulud	Põhivara amorti- satsioon	Kokku	Käibem põhivara soetusel s.h.
Haridus	375 248	141 260	5 974	21 523	28 034	572 039	
Vaba aeg, kultuur, religioon	39 685	43 465	3 007	28 455	4 330	118 942	17 047
Majandus	33 367	90 296	13 016	22 185	29 269	188 133	9 963
Sotsiaalne kaitse	2 573	22 458	30 453	4 979	9 636	70 099	
Üldised valitsussektori teenused	111 342	16 057	7 061	3 155	101 852	239 467	
Elamu- ja kommunaalmajandus	9 082	12 766	0	1 122	0	22 970	
Keskkonnakaitse	8 618	4 596	85	1 563	860	15 722	617
Tervishoid	0	478	1 150	203	0	1 831	
Avalik kord ja julgeolek	1 206	704	0	195	0	2 105	
Kokku tegevuskulud 2014	581 121	332 080	60 746	83 380	173 981	1 231 308	27 627
	vt.(lisa12)	vt.(lisa13)	vt.(lisa14)	(lisa15)	vt.(lisa8)		

Vaata konsolideeritud tulemiaruanne (tegevuskulud) vastavate kirjetelt.

Lisa 17 Kasutusrendid

Noarootsi vallal on 20 eluruumide üürilepingut ja 7 mitteeluruumide üürilepingut ning teenis üüritulu eluruumidelt 2 875 (2 731 - 2014. a) ja mitteeluruumidelt 389 (389 - 2014. a) eurot. Lisa 9 Noarootsi Vallavalitsus on andnud rendile alljärgnevad varad:

Rentnik	Renditud vara	Rendiperioodi pikkus	Renditasu 2015	2014
Lepp Triin, Väljak Reijo	2 korterit	töölepingu lõpetamiseni	623	504
Noarootsi Gümnaasium 3	korterid	tähtajatu	898	821
Füüsilised isikud 17	korterid	tähtajatu	1 304	1 356
Adman Riina	korterid	tähtajatu	50	50
AS Eesti Post Pürksi Postkontor	äripind	tähtajatu	192	192
FIE Varje Kahn bürooteenus	äripind	tähtajatu	54	54
FIE Üllar Neemrand	äripind	tähtajatu	55	55
FIE Kase Talu Margus Kask	äripind	lõpp 2014	0	34
Österby OÜ	äripind	tähtajatu	68	34
ühekordsed	äripind		20	20

2004. a detsembris on sõlmitud Noarootsi Gümnaasiumi ja Noarootsi Kooli vahel tähtajatu leping ruumide tasuta kasutusse andmise osas 513,22 m². Kommunaalteenuste arvestamise aluseks on nende tegelik tarbimine kasutaja poolt proportsionaalselt kasutatava pinna osalusele s.o. 57,94% hoone summaarses pinnas.

Lisa 18 Seotud osapooled

- Noarootsi Vallavalitsusega seotud osapoolteks on valitseva mõju all olev äriühing OÜ Noarootsi Soojus, kes kuulub konsolideerimisgruppi ning seetõttu ei avaldata selle äriühingu kohta seotud osapooli puudutavaid andmeid (tehingud on konsolideeritud aruandest elimineeritud).
- Noarootsi Vallavolikogu ja Noarootsi Vallavalitsuse liikmetele, asutuse juhtidele ning OÜ Noarootsi Soojus juhatuse ja nõukogude liikmetele arvestatud tasud

	Konsolideerimisgrupi tegev- ja kõrgema juhtkonna keskmine arv		Tasude kogusumma (eurodes)	
	2015	2014	2015	2014
Vallavolikogu liikmed	9	9	4 050	3 884
Vallavalitsuse liikmed	5	5	882	868
Asutuste juhid	3,51	3,50	41 680	33 764
Juhatuse liikmed	1	1	8 682	8 756

Ülaltoodud tasud on arvestatud ilma sotsiaalmaksu ja töötuskindlustuse hüvitiseta, kuid nende hulka on arvatud kõik töötasud ja hüvitised. Muid täiendavaid olulisi soodustusi pole tegevjuhtkonna ega kõrgema juhtkonna liikmetele aruandeaastal arvestatud.

3. Seotud osapoolte lähedastele pereliikmetele ei ole soodustusi tehtud ega nendega turutingimustest erinevatel tingimustel tehinguid tehtud.

2015. aastal ei tehtud kaupade ja teenuste ostmiseks tehinguid. MTÜ Noarootsi Tuuleenergia toetas kultuuriüritusi, Pürksi ja Sutlepa Vabaajakeskusi aasta jooksul summas 6 331 eurot.

2014. ja 2013. aastal ei tehtud kaupade ja teenuste ostmiseks tehinguid.

2012. a tehti kaupade ja teenuste ostmiseks kokku tehinguid 1 isikuga summas 547 eurot.

4. Tehingud osaühingutega, kus vallavolikogu ja vallavalitsuse liikmetel on osalus.

Aasta jooksul tehtud tehingute summa 1 800 eurot. (2014.a. summas 2 971 eurot, 2013. a summas 17 067 eurot ja 2012. a summas 17 868 eurot).

5. Asutused ja isikud, kus vallavolikogu ja –valitsuse liikmetel on osalus.

Harabuss OÜ, FIE Margus Laidmets, Noarootsi Koolituskeskus MTÜ, HD Trade Group OÜ, Teeristi Villa OÜ, Österby OÜ, FIE Kase Talu Margus Kask, OÜ Kastalu Lihakari; OÜ Kasetalu Tõukari, MTÜ Noarootsi Tuuleenergia, Entra OÜ, Skywind OÜ, Velstar Haldus OÜ, Tarbepuit OÜ, 24Meetrit OÜ, Skogest OÜ, Lamaaz OÜ, Aret Projekt OÜ, Noarootsi Rahvaselts MTÜ, KÜ ET-17.

Tehingute sooritamisel ei ole kasutatud turuhinnast oluliselt erinevaid hindu.

Lisa 19. Konsolideerimata finantsaruanded

KONSOLIDEERIMATA BILANSS

Eurodes	31.12.2015	31.12.2014
Varad		
<i>Käibevara</i>		
Raha ja pangakontod	339 424	218 342
Maksunõuded ja maksude ettemaksed	74 765	65 290
Muud nõuded ja ettemaksed	34 196	30 855
Varud	2 231	1 922
<i>Käibevara kokku</i>	450 616	316 409
<i>Põhivara</i>		
Osalused tütarettevõtjates	47 516	47 516
Finantsinvesteeringud	96 827	96 827
Materiaalne põhivara	1 731 426	1 718 020
<i>Põhivara kokku</i>	1 875 769	1 862 363
Varad kokku	2 326 385	2 178 772
Kohustused		
<i>Lühiajalised kohustused</i>		
Võlad tarnijatele	12 433	11 536
Võlad töötajatele	20 242	19 420
Muud kohustused ja saadud ettemaksed	27 060	24 849
<i>Lühiajalised kohustused kokku</i>	59 735	55 805
Kohustused kokku	59 735	55 805
Netovara		
Vallavalitsuse netovara	2 266 650	2 122 967
Eelmiste perioodide akumulieeritud tulem	2 124 147	2 119 811
Aruandeperioodi tulem	142 503	3 156
Netovara kokku	2 266 650	2 122 967
Kohustused ja netovara kokku	2 326 385	2 178 772

KONSOLIDEERIMATA TULEMIARUANNE

Eurodes	01.01.2015 - 31.12.2015	01.01.2014 - 31.12.2014
Tegevustulud		
Maksutulud	741 603	675 555
Saadud toetused	488 133	378 103
Tulud kaupade ja teenuste müügist	166 300	138 523
Muud tegevustulud	5 762	1 996
Tegevustulud kokku	1 401 798	1 194 177
Tegevuskulud		
Tööjõukulud		
Töötasukulud	-452 665	-408 105
Erisoodustused	-369	-629
Maksud ja sotsiaalkindlustusmaksed	-154 347	-140 451
<i>Kokku tööjõukulud</i>	<i>-607 381</i>	<i>-549 185</i>
Majandamiskulud	-320 256	-311 707
Antud toetused	-66 788	-76 995
Maksu- ja lõivukulud; muud	-84 110	-81 228
Põhivara amortisatsioon	-180 801	-172 028
Tegevuskulud kokku	-1 259 336	-1 191 143
Tegevustulem	142 462	3 034
Finantstulud ja -kulud		
Tulu hoiustelt ja väärtpaberitelt	41	122
Finantstulud ja -kulud kokku	41	122
Aruandeaasta tulem	142 503	3 156

**KONSOLIDEERIMATA RAHAVOOGUDE
ARUANNE**

Eurodes	01.01.2015 - 31.12.2015	01.01.2014 - 31.12.2014
Rahavood põhitegevusest		
Aruandeperioodi tegevustulem	142 462	3 034
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	180 801	172 028
Põhivara soetusega kaasnev käibemaksukulu	35 327	27 627
Saadud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	-130 285	-124 740
Kasum/kahjum põhivara müügist	-4 500	0
Antud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	17 505	27 374
<i>Kokku korrigeeritud tegevustulem</i>	241 292	105 323
Põhitegevusega seotud käibevarade netomuutus	-13 125	-4 868
Põhitegevusega seotud kohustuste netomuutus	3 930	2 225
Rahavood põhitegevusest kokku	232 115	102 680
Rahavood investeerimistegevusest		
Tasutud materiaalse põhivara eest	- 219 764	- 246 716
Laekunud põhivara müügist	4 500	0
Laekunud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	121 695	128 492
Tasutud sihtfinantseerimine põhivara soetuseks	-17 505	-27 373
Laekunud intressid ja muu finantstulu	41	123
Rahavood investeerimistegevusest kokku	-111 033	-145 474
Puhas rahavoog	121 082	-42 794
Raha ja selle ekvivalendid perioodi algul	218 342	261 136
Raha ja selle ekvivalentide muutus	121 082	- 42 794
Raha ja selle ekvivalendid perioodi lõpul	339 424	218 342

KONSOLIDEERIMATA NETOVARA MUUTUSTE ARUANNE

Eurodes

	Lisa	Akumuleeritud tulem
Netovara seisuga 31.12.2010		1 650 471
Põhivara ümberhindlus		1 192
2011. a tulem		416 889
Netovara seisuga 31.12.2011		2 068 552
2012. a tulem		26 281
Netovara seisuga 31.12.2012		2 094 833
Põhivara ümberhindlus		1 040
2013. a tulem		23 939
Netovara seisuga 31.12.2013		2 119 811
2014. a tulem		3 156
Netovara seisuga 31.12.2014		2 122 967
Põhivara ümberhindlus		1 180
2015. a tulem		142 503
Netovara seisuga 31.12.2015		2 226 650

RESERVFONDI KASUTAMISE ARUANNE 2015

Eurodes

		Summa	
Kinnitatud reservfondi suurus		3 400	M 30 16.02.2015
Suurendus		0	
Eraldatud		0	
Jääk		3400	
Kellele antud	Milleks eraldatud	Summa	Vallavalitsuse korralduse nr
Kokku		0	

Reservfondist eraldamine toimub "reservfondi kasutamise korra" alusel.

MAJANDUSAASTA ARUANDE ALLKIRI

Noarootsi Vallavalitsuse 31.12.2015 lõppenud konsolideerimisgrupi majandusaasta aruanne koosneb tegevusaruandest, konsolideerimisgrupi raamatupidamise aastaaruandest.

Konsolideerimisgrupi majandusaasta aruande on koostanud Noarootsi Vallavalitsus.

Aruande juurde kuulub sõltumatu vandeaudiitori aruanne ning Noarootsi Vallavolikogu otsus aruande heakskiitmise kohta.

/allkirjastatud digitaalselt/

Triin Lepp
Vallavanem